

अभियान

सप्ताहिक

ABHIYAN WEEKLY

Devendrachudal@gmail.com

वर्ष : ८० / अंक : ३२ / २०७९ चैत १० गते शुक्रबार / Mar. 24, 2023 / कूल्य रु. १०/-

भ्यागुताको धानी पुग्ने भयो

काठमाडौं। सम्बवतः आजै सरकारले पूर्णता पाउने छ। २५ सदस्यीय सरकारमा ११ दललाई भागवण्डा गरेर सरकारले पूर्णता पाउनेछ। प्रधानमन्त्रीलाई विचासको मत दिने सबैले मागे जस्ति मन्त्रीको कोटा नपाए पनि सबै सत्तामा सामेल हुने निश्चित छ।

काग्रेसलाई ८, माओवादीलाई ४, जसपा र नेकपा समाजवादीलाई २-२ मन्त्रालय दिइनेछ। यद्यपि समाजवादीका राजेन्द्र पाण्डेले गृह नै चाहिन्छ भनेर सार्वजनिक रूपमा दावी गरिसकेका छन्।

राष्ट्रिय स्वतन्त्र पार्टी वैशाख १० को चुनाव जितेमात्र सरकारमा सहभागी हुने सम्भाबना छ। उसले पाउने ३ मन्त्रालय जसपा, नेकपा एस र काग्रेसले थप पाउन सक्नेछन्। नागरिक उन्मुक्ति लोसपा, नेपाल समाजवादी र आम जनता पार्टीले एक एक मन्त्रालय पाउनेछन्।

अर्थात् भ्यागुताको धानी तत्काललाई पुग्ने भएको छ। सेटिङ र >>> बाँकी ८ पेजमा

हालीलाई www.abhiyanweekly.com.np मा पनि पढ्न सकिन्छ।

वकिल कार्यालयको अनौठो व्याख्या

काठमाडौं। नेपालको कानुन दैवले जानुन भन्ने नेपाली उखानलाई सरकारले स्वीकार गरेको छ। सरकारले राष्ट्रिय स्वतन्त्र पार्टीका सभापति रविलामिश्नेलाई राहदानी दुरुपयोग कसरमा संविधान ऐन कानुनको उल्लंघन गर्ने उन्मुक्ति दिएको छ। अमेरिकी नागरिक बहाल रहेका बेला नेपाली राहदानी लिएका लामिश्नेलाई सरकारी वकिल कार्यालयले मुद्दा नचलाउने निर्णय गरेको छ।

अमेरिकी नागरिकता लिएपछि स्वत कायम नरहने नेपाली नागरिकता प्रयोग गरेर संसदको उम्मेदवार बनेको भर्दे सर्वोच्च अदालतलाई सम्बन्धित इजलासले लामिश्नेको सांसद पद नै खारेज गरेको थियो। तर सरकारी वकिल कार्यालय काठमाडौंले अमेरिकी नागरिकता नत्यागी नेपाली राहदानी लिएको देखिएपनि लामिश्नेले सो राहदानी प्रयोग गरी दुरुपयोग नगरेको देखिएकोले >>> बाँकी ८ पेजमा

संसदमा उठ्यो प्रश्न-मुख्य थिन्न पाइन्छ ?

काठमाडौं। प्रधानमन्त्री प्रचण्डके सामुन्ने मिटरव्याजीलाई कारवाही गर, कृषकलाई राहत देउ भनेर नारा लगाउँदा प्रहरीलागार युवाहरूको मुख थुन्न लगाएको किन ? भन्ने प्रश्न बिमला राईले संसदमै उठाएकी छिन्। भीम रावलले जनताको मुख थुन्ने तथा देश, विदेशलाई हेर्ने आफ्ने विवेकको आँखा थुन्ने तर दलल धूँजिपति र वाह्य हस्तक्षेपकारीहरूलाई देश, सँस्कृति र राज्यमा दाइँ गर्न खुला छोड्ने !

यस्तो कुबुद्धि कसले सिकायो ? भनेर १० दलीय गठबन्धन सकारालाई सोधेका छन्। यसको जावाफमा प्रधानमन्त्रीको आदेशमा मुख थुनिने युवाहरूलाई प्रहरी >>> बाँकी ८ पेजमा

जनताको भरोसा टुट्दै

काठमाडौं। २०४६ सालको राजनीतिक परिवर्तनपछि सबैन्दन्दा बढी सत्ताको नेतृत्व गरेको काग्रेस अहिले पनि सत्ताको हर्ताकर्ता नै रहेको छ। काग्रेस र कम्प्युनिष्टहरूको सत्ताको लुँछुँचुँी नै चलेको छ। अहिले माओवादी केन्द्रका अध्यक्ष पुष्पकमल दाहाल नेतृत्वको सरकारलाई काग्रेस सहित विभिन्न ११ वटा दलले समर्थन गरेका छन्। पुष्पकमल दाहालले दोस्रो पटक संसदबाट विश्वासको मत लिएका छन्।

संसदमा रहेको संख्या २ सय ७५ मध्ये दाहालले १ सय ७२ मत पाएका छन्। संसदमा रहेका दलहरूमध्ये नेकपा एमाले र राष्ट्रिय प्रजातन्त्र पार्टीले विपक्षमा मतदान गरेका छन् भने नेपाल मजदुर किसान पार्टी प्रधानमन्त्रीले मत लिने बेलामा तटस्थ बसेको थियो।

काठमाडौं। सालमा राजनीतिक दलहरू र तिनका नेताहरू जसरी भएपनि सत्ता हत्याउने र आफ्नो स्वार्थ पूरा गर्न लागि परेका हुनाले जनताका सामान्य समस्याहरू पनि समाधान हुन सकेका छैनन्। पछिलो समयमा हरेक दृष्टिले मुलुक पछि धकेलिंदै गएको छ। अर्थतन्त्र डामाडोल अवस्थामा पुन्याइएको छ। राजश उद्न छाडेको छ। सरकारले जनतालाई विश्वासमा लिन नसकदा र सरकारको हठकै कारण राजस्व गुर्दै गएको छ। राष्ट्रिय गौरवको आयोजना भिन्नेपनि त्यस्ता आयोजनाले गति लिन सकेको छैन भने पुरा भैसकेका आयोजनाहरू समेत सञ्चालन हुन सकिरहेका छैनन् आखिरी किन ?

नकारात्मक सन्देशहरू अनिन्ति रहेका प्रशासन कार्यालयमा पत्र पठाएर सहिदको >>> बाँकी ८ पेजमा

जिउँदा मान्छे चक्रबहादुर मेटली सहिद

काठमाडौं। माओवादीले चलाएको सशस्त्र जनयुद्धका बेला मारिएका व्यक्तिहरूलाई सरकारले राष्ट्रिय सहिद घोषणा गरेको छ। पुष्पकमलदाहाल नेतृत्वको सरकारको फाउन १५ गते बसेको मन्त्रिपरिषद्को निर्णय अनुसार थप ८ हजार २ सय ७६ जनाको नामावली नेपाल राजपत्रमा प्रकाशित भएपछि अनेक प्रकारको चर्चा परिचर्चा सुरु भएको छ। सरकारले जनयुद्ध देखि विस्तृत शान्ति सम्झौताको अवधिसम्म सहिद भएकाको नामावली राजपत्रमा प्रकाशित गरी सहिदको मान्यता दिने निर्णय समेत गरेको छ।

गृह मन्त्रालयले ७७ वटै जिल्ला

प्रशासन कार्यालयमा पत्र पठाएर सहिदको

अभिलेख माग गरेको थियो। जिल्लाबाट प्राप्त अभिलेखका आधारमा सहितो नामावली नेपाल राजपत्रमा प्रकाशित भएपनि कठिपय जिउँदै रहेको व्यक्तिहरूलाई समेत सहिद घोषणा गरिएको छ। डोटी जिल्लाका चक्र बहादुर मेटलीलाई सहिद घोषणा गरिएको छ।

डोटी जिल्लाका चक्रमस्त्या ४२ मा उनको नाम रहेको छ। चक्र बहादुर मेटली डोटीको गढिकेदार गाउँपालिका-२ (साविकको बैठेन गाउँ विकास समिति) का ५९ वर्षीय मेटली सहिदको सूचीमा परेका छन्। तर उनी अहिले पनि जिउँदै रहेका र सो गाउँपालिकामा चक्र बहादुर मेटली अर्को व्यक्ति नभएकाले गर्दा जिउँदै व्यक्तिहरूलाई सहित घोषणा गरेर सरकारले आफ्नो नालयकीपन देखाएको छ।

सरकारले विभिन्न आद्वैलमा ज्यान युमाएका व्यक्तिहरूलाई सम्मानको लागि सहिद घोषणा गर्ने निर्णय गरेको भएपनि प्रकाशित भएको नामावली माओवादीद्वारा मारिएका निहत्था जनताको भने नाम सहिदको लिष्टमा राखिएको छैन।

चितवनको बाँदस्मुद्देमा बसमा आपो लगाएर माओवादीले मारेका मान्छेको नाम छैन भने चितवनकै कृष्ण अधिकारी र लमजुङ शिक्षक मुक्ति प्रसाद अधिकारीलाई माओवादीले मारेका गरिएको नाम सहिदको लिष्टमा परेका छैन। यसरी आफ्नै नेतृत्वमा सरकार रहेको बेला पुष्पकमल दाहाल नेतृत्व सरकारले राज्यबाट मारिएकाहरूलाई मात्र सहिद घोषणा गर्नु अर्को गम्भीर अपराध हो।

रेशम छूट्ने, रजिता मन्त्री हुने

काठमाडौं। अहा, १० दलीय सरकार भनेको यस्तो पो हुन्छ ? एसएसपी, बालकसहित ८ जना मारेको अभियोगमा जेल सजाय भोगिरहेका रेशम चौधरीलाई छुटाउन सरकार तयार भएछ। यस्ते भनिन् नागरिक उन्मुक्ति पार्टीकी अध्यक्ष रेशम चौधरी छुटनुहुन्छ, म मन्त्री बन्नु।

प्रम प्रयोगदले सत्ता र उन्मुक्तिको सोदावानी गरेर विश्वासको मत पाउनुको रहस्य नै यही रहेछ। पत्रकारसंग कुरा गर्दै रजिता भनिन्-२ मन्त्रालयमा हामी दावी छ। जुनसुकै मन्त्रालय देउ तर हामीलाई मन्त्री देउ। मन्त्री दिन प्रधानमन्त्री सकारात्मक भइसकेका छन्।

११ पार्टीको मन्त्रिपरिषद बन्दैछ। धेरैको विश्वास रहेको देखाउने रहेमा प्रम प्रयोगदले विधिको शासनको धुलो उडाउन तयार भएका >>> बाँकी ८ पेजमा

कसलाई उन्मुक्ति र कसलाई कारबाही हुने विधेयक

काठमाडौं। सरकारले सत्य निरूपण तथा मेलमिलाप आयोग र वेपता पारिएका व्यक्तिको छानविन ऐनलाई संशोधन गर्ने विधेयक संसदमा पेश गरेको छ। संसद सञ्चालन सम्बन्धी नियमावली नै बनेकोलाई अवस्थामा मिनि संसद भनिने समितिहरू नै गठन नहएको मौकाको फाइदा उठाउँदै सो संशोधन विधेयकलाई फारस्ट ट्रायाकबाट पारित गर्न रणनीतिमा सरकार रहेको छ।

पुष्पकमल दाहाल नेतृत्वको सरकारलाई नै दलले समर्थन गरेका हुनाले सरकारले उक्त विधेयकलाई जस्ताको तस्तै पारित गराउन सक्छ। सरकारको विपक्षमा नेकपा एमाले र राष्ट्रिय प्रजातन्त्र पार्टी मात्र रहेकाले गर्दा विधेयकलाई बहुमतको आडमा पेलेर

अधि बढने सक्ने सम्भावना देखिएको छ। संसदमा उक्त संशोधन विधेयक पेश भएपछि राप्रापाका ज्ञानेन्द्र शाही र मजदुर किसान पार्टीका प्रेम सुवालले विधेयकका विरुद्धमा विरोधको सूचना दर्ता गराएका थिए। विधेयकका प्रावधानमा मानव अधिकार उल्लंघनका दोषीलाई उन्मुक्ति दिइने खालका भएकाले त्यसलाई नसच्चाई संसदमा छलफलका लागि पेश गर्न सहमति दिएका थिए। विरोधका बहुमत नपोको हुनाले विधेयक संसदीय प्रक्रियामा अधि बढाइएको थियो। >>> बाँकी ८ पेजमा

मोदीको घरत अमियानले || OJK मा मुस्लिमहरूलाई डराउँछ

श्री दिविर सिंह

श्रीनगरमा आकाश हसन र दिल्लीमा हन्ना एलिस-पिटर्सन सुहेल अहमद शाह दुई दशकदेखि आफ्नो जीविकोपार्जन भएको भग्नावशेष अगाडि निराश भएर उभिए। केही घन्टा अधि, उहाँ कार्यशालामा व्यस्त हुनुहुन्थ्यो जब उसले आफ्नो माथि एउटा अशुभ क्रन्च सुने र टिनको छाना भित्र गुफामा पर्न थाल्यो। बुलडोजरले पूरे ठाउँलाई सपाट गर्नु अधि ऊ मुस्किलले भाग्न सक्यो।

हामीलाई कुनै सूचना दिइएन,' ३८ वर्षीय शाहले भने, 'आचानक अधिकारी आएर हाप्रो कार्यशाला भत्काइदै। हाप्रो कुरा सुन्ने कोही छैन। भाडा तिर्दै आएका छौं। यो अत्याचार होइन ?तीनीहरूले हाप्रो जीविकोपार्जन खोसेका छन्।'

संकटग्रस्त भारतीय राज्य कश्मीरको ग्रीष्मकालीन राजधानी श्रीनगरमा सेकेन्डहान्ड कार पार्ट्स बेच्ने उनको कार्यशाला, फेल्डअरीमा व्यापक भत्काउने अभियानमा फसेको क्षेत्रभिर दर्जौन सरचानहरूमध्ये एउटा मात्र थियो। यी मध्ये धेरै थोरै सूचना बिना नै भए, दशकोदेखि भूमि कब्जा गर्नेहरूका लागि पनि। सरकारका अनुसार यसको उद्देश्य गरेकानुनी रूपमा अतिक्रमण गरिएको राज्यको जग्गा फिर्ता लिनु थियो। अभियान रोकिनुअघि ५० हजार एकडम्बन्दा बढी जमिन कब्जा गरिएको थियो।

तर कश्मीरमा, ड्राइभलाई अभ भयावह उद्देश्यको रूपमा निन्दा गरिएको छ। धेरैले यसलाई प्रधानमन्त्री नरेन्द्र मोदीको नेतृत्वमा रहेको भारतीय जनता पार्टी (बीजेपी) को हिन्दू राष्ट्रवादी सरकारले आफ्नो भूमिकाबाट कश्मीरीहरूलाई विस्थापित र विस्थापित गर्ने र भारतको एकमात्र मुस्लिम बहुल जनसम्प्रदायको जनसांख्यिकी परिवर्तन गर्ने व्यापक एजेन्डाको रूपमा निन्दा गरेका छन्। राज्य।

२०१४ मा मोदी सरकार सत्तामा आएदेखि, भारतलाई धर्मनिरपेक्ष देशको

सद्गु हिन्दूको रूपमा स्थापित गर्ने धार्मिक राष्ट्रवादी एजेन्डाको खोजीमा मुस्लिम अल्पसम्प्रदायकहरूलाई लक्षित गर्ने भाजपा नेताहरूको लागि बुलडोजरहरू लोकप्रिय औजार बनेका छन्। उत्तर प्रदेश, दिल्ली, गुजरात र मध्य प्रदेश जस्ता राज्यहरूमा, विरोध प्रदर्शनमा संलग्न भएको र अवैध आप्रवासी भएको आरोप लागेका मुस्लिम कार्यकर्ताहरूको घरमा बुलडोजरहरू प्रयोग गरिएको छ।

कश्मीरमा त्रास फैलियो कि भाजपाको

राखिएको वाचा पूरा गर्दै, राज्यको विरुद्धमा एकपक्षीय कारबाही गर्दौ, यसको लामो समयदेखि रहेको स्थायता खोसेर केन्द्र सरकारको नियन्त्रणमा रहेको दुईवटा इलाकामा विभाजन गर्दौ। हजारौ सेनालाई राज्यमा सारिएको थियो, राज्य सरकार विघटन गरिएको थियो, स्थानीय राजनीतिज्ञहरूलाई केंद्र गरियो र ज्ञात महिनासम्म चलेको संसारको सबैभन्दा लामो इन्टरनेट शटडाउन लगाइएको थियो।

त्यसबेलादेखि भाजपाले राज्यको ढोका

तथाकथित "बुलडोजर राजनीति" त्यहाँका मुस्लिमहरू विरुद्ध खटाइँदैछ। कश्मीरका पूर्व मुख्यमन्त्री महबूबा मुफ्तीले भत्काउने अभियानलाई "आफ्नो घर र जीविकोपार्जनमा भत्काएर मानिसहरूलाई आर्थिक मार्जिनमा धकेले एउटा चाल" भने।

५२ वर्षीय फयाज अहमद, जसको ३० वर्ष पुरानो स्कर्यापयार्ड कुनै सूचना वा चेतावनी बिना भत्काइएको थियो, सहमत भए। "यो सबै दबाउनको लागि भइरहेको छ।

कश्मीरीहरू, "उनले भने।

त्यसपछिका सरकारहरूले हिसालाई नियन्त्रणमा ल्याउन संघर्ष गरे। तर

अगस्ट दण्ड भा मोदी सरकारले आफ्नो दक्षिणपन्थी आधारमा लामो समयदेखि

खोलिदिएको छ, बाहिरीहरूलाई सम्पति किन्न र कश्मीरमा पहिले पटक मतदान गर्न दर्ता गर्ने अनुमति दिँदै। २० लाख भन्दा बढी नयाँ मतदाताहरू दर्ता भएका छन्, जुन धेरैका लागि ठूलो चिन्ताको स्रोत हो जसले सरकारले राज्यको वर्तमान मुस्लिम बहुमतबाट टाढा रहेको जनसांख्यिकी परिवर्तन गर्न खोजिरहेको छ भन्ने विश्वास गर्दैन्।

चुनावी नक्साको पुनः रेखाचित्रले बीजेपीको सम्भावित चुनावी फाइदाको लागि कश्मीरमा मुस्लिम मत विभाजन गर्ने स्पष्ट भएपछि यो स्पष्ट भएपछि गेरीम्यानरिडिको आरोप लगाइएको छ।

यस क्षेत्रमा बसोबास गर्नेहरू भन्न कि सेन्सरसिप, सामान्य नागरिक र मिडिया दुवै

सरकार, प्रहरी र सेनाको मानक अस्पास हो, र सक्रियता वा सामाजिक सञ्जाल मार्फत आलोचना व्यक्त गर्ने व्यक्तिहरूलाई तुरुन्तै प्रहरीले नियन्त्रणमा लिन्छ।

जबकि कश्मीरमा निजी रूपमा मानिसहरूले मोदी सरकारको विरुद्धमा रैल गर्नेछन् र भविष्यको डरले बोल्नेछन्, धेरै जसो सार्वजनिक रूपमा बोल डराउँछन्। "डर छ। सामाजिक सञ्जालमा समेत कसैले बोल्यो भने प्रहरी कारबाहीमा पर्नेन्।" कोही पनि जेलमा जान चाहेदैन, नाम नस्तुलाउन आग्रह गर्ने विद्यार्थीले भने। उनका साथीलाई भर्खरै प्रहरीलाई रिस उठेको फेसबुकमा पोष्ट लेखेकोमा कडा सुरक्षा कानून अन्तर्गत जेल पठाइएको थियो।

पत्रकारहरू विशेष निशानामा परेका छन्। उनीहरूको रिपोर्टर्लाई कडाईका साथ नियन्त्रण गर्न नयाँ कानुनहरू पारित गरियो, र अफै पनि क्षेत्रको आलोचनात्मक कम्बेज उत्पादन गर्ने कोही पत्रकारहरूलाई उत्पीडन र सोधपुछको

शिकार बनाइएको छ र उनीहरूको फोन र ल्यापटपहरू जफत गरिएको छ पत्रकारलाई प्रहरीले सार्वजनिक रूपमा कुटपिट गरेको छ भने कतिपयलाई देश छाडन नदिई नोफलाई लिस्टमा राखिएको छ। स्थानीय पत्रिकाहरूमा, सम्पादक र मालिकहरूले बढ दो दबावको कारण सरकारको आलोचना गर्ने वर्षको कम्बेजहरू मेटाइदिएका छन्, र एक पटक स्वतन्त्र समाचार पत्रहरू सरकारी प्रेस विज्ञितहरूको लागि पर्चामा सीमित भएका छन्।

कम्तिमा तीन कश्मीरी पत्रकार आसिफ सुल्तान, फहाद शाह र सजाद गुललाई आतंकवाद कानून अन्तर्गत जेल सजाय गरिएको छ। "मेरो भाइ एकदमै कठिन अवस्थामा छ," सजाद गुलका भाइ जावेद अभ भन्दा कम छ।

अहमदले भने। "उनीलाई उच्च सुक्ष्मा कक्षमा राखिएको छ र खतरनाक अपराधी जस्तै व्यवहार गरिएको छ। उनलाई घरमा फोन गर्न अनुमति छैन। उनीहरूले उसलाई कलम र डायरीसमेत दिन दिएनन्।

भारतको श्रीनगरमा जनवरी ३१ मा नेड्स होटलको मालिकहरूले सरकारी जग्गामा कथित रूपमा बनाएको शेल्डलाई बुलडोजरले भत्कायो। तस्बिर: हिन्दुस्तान टाइम्स/गेटी इमेजेस लोकतन्त्र मायावी रह्यो। राज्य सरकार दण्ड पछि कहिलै पुनर्स्थापित भएन र क्षेत्रीय चुनावहरू पैच वर्ष भन्दा बढीको लागि आयोजित गरिएको छैन, कश्मीरीहरूलाई आफ्नो असन्तुष्टि व्यक्त गर्न कुनै राजनीतिक प्रतिनिधित्व वा आउटलेट छोडेर।

राजनीतिक नेताहरू जसले आफ्नो क्यारियर कश्मीरमा भारत-समर्थक नीतिहरूको प्रवर्द्धनमा विताएका थिए तर दण्ड पछि क्षेत्रको सरकारलाई अधिनायकवादको आरोप लगाएपछि जेलमा परेका थिए। यस क्षेत्रका पूर्व मुख्यमन्त्री ओमर अब्दुललाले कश्मीरमा सरकारद्वारा नियुक्त प्रशासकहरूसँग "कुनै जावाफदेहिता बिनाको पूर्ण शक्ति" रहेको बताए।

पूर्व मुख्यमन्त्री महबूबा मुफ्तीले आफू र उनको पार्टीका व्यक्तिहरूलाई "अनन्त रूपमा उत्पीडन गरिएको बताइन्।" "म प्रायः रघमा नजरबन्दमा राखिन्थ्यु र राजनीतिक गतिविहरूलाई पुग्न अनुमति छैन," उनले भनिन्। "यहाँ कुनै पनि राजनीतिक नेता, कार्यकर्ता वा पत्रकार आलोचनात्मक कम्बेज उत्पादन गर्न बन्द भएको बताइनै।" यसकारे बनाइएको छ र उनीहरूको फोन र ल्यापटपहरू जफत गरिएको छ पत्रकारलाई प्रहरीले सार्वजनिक रूपमा कुटपिट गरेको छ भने कतिपयलाई देश छाडन नदिई नोफलाई लिस्टमा राखिएको छ। स्थानीय पत्रिकाहरूमा, सम्पादक र मालिकहरूले बढ दो दबावको कारण सरकारको आलोचना गर्ने वर्षको कम्बेजहरू मेटाइदिएका छन्, र एक पटक स्वतन्त्र समाचार पत्रहरू सरकारी प्रेस विज्ञितहरूको लागि पर्चामा सीमित भएका छन्।

भाजपाले गर्वका साथ घोषणा गरेको छ कि अहिले राज्यको प्रसिद्ध ट्युलिप बैचा, ताल र हिँडको भिरालोमा पर्यटकहरूस्को प्रमाण हो। यद्यपि, क्षेत्रमा ल्याम्ब - दण्ड भा राज्यका कार्यहरूको लागि एक औचित्य - अफै आइपुरोको छैन, र कश्मीरमा निजी लगानी अफै पनि दण्ड भा भएको स्तरको आधा भन्दा कम छ।

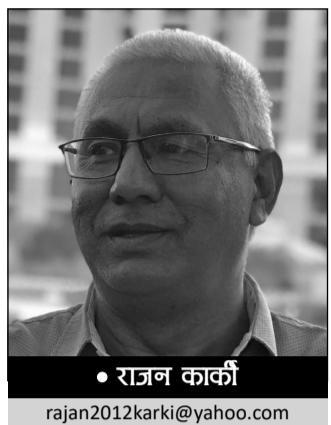
कश्मीरमा 'पत्थर युगमा बाँचिरहेको'

गुरुड जी

श्रीनगर: द कश्मीर वालाका तथ्य-जाँच गर्दा प्रेस समय भन्दा पहिले युगलिङ्को चलाउन बहुलपहल समावेश हुन्थ्यो। त्यसोभार, जब २०१९ मा भारतीय हिमालाय क्षेत्रमा १८ महिनाको इन्टरनेट र फोन बन्द सुरु भयो, उनीहरूले सुधार गर्नुपर्याप्त्या।

हामीलाई केही तथ्यहरू प्रमाणित गर्न नसक

परिवर्तनकारी इतिहासको कठघरामा उभिएका छन्

• राजन कार्कि

rajan2012karki@yahoo.com

देश बोक्छन् हाम्रा नेताहरू देशभक्तिका नाममा सत्ता, शक्ति, दबाव, अनैतिकता, सिद्धान्तहीनता, भ्रष्टाचार बोकिरहेका छन्। पवकै हो, जुनसुकै राजनीतिक शक्ति होस, सार्वभौम जनालाई मतपत्रमा सिमित राखेर निर्णयकत्व बन्दुक र विदेशीलाई बनाउनेहरू कायर हुन्, करिया हुन्। पर्खेटा काटेर पिन्जरामा बन्दी बनेको सुगा न उड्न सबै, न स्वाधीन भएर बैच? नेपाली राजनीतिमा परिवर्तनहरू त भए तर आयामहरू उन्मुक्त हुन सकेन्। नयाँ प्रकारको गुलमावाद जारी छ, नेतृत्वहरूमा चित्रितहीनता बढेदै राजनीति र प्रशासकहरूले बनारसको तवाईफभन्दा पनि नांगोपनले बेशर्मको हद नाच्दै गएको छ। नागरिक सर्वोच्चताको डिङ हाँक्नेहरू स्वयम् अर्काको कमैयाभन्दा भिन्न भूमिकामा नदेखिएपछि भन्नैपर्छ, स्वतन्त्र नेपालको भण्डा त फरफाइहेको छ, स्वतन्त्रता बन्दकी राखेर पेटपाल्ने विवेकहीन जीव पो बनेछन् हाम्रा विधाता र शासकहरू, नेतृत्वहरू।

कमैया मुक्तिको घोषणा ०५७ साल साउन २ गते भएको हो। यो घोषणाले कानुनी आधार २०६६ सालमा पायो। विदेशभक्त सबै ठूला दलभित्र विराजमान छन्। २०७१ साल माघ १६ गते खुलामज्यको जनसभाबाट सिधै दिल्ली हान्निएका माओवादी नेता बाबुराम भट्टराईले भारतका राष्ट्रपति, परराष्ट्रमन्त्री र नेपाल नीतिकारहरूसँग युहार लगाएँ। भारतले १२ बुँदे सम्झौता गराउँदारसर्ते भूमिका अहिले लिनुपर्छ, भारत १२ बुँदे सम्झौताको एक पक्ष हो। नेपालमा अर्को द्वन्द्व हुन नदिन नेपालको राजनीतिक समस्या समाधान गर्न भारतले सक्रिय भूमिका निर्वाह गर्नपर्छ। त्यो मान्यता बोक्नेहरूले यसपटकको राष्ट्रपति, उपराष्ट्रपति, प्रधानमन्त्रीको निर्वाचन र विश्वासको मत दिवा अथवा एमालेबाट फुटाएर काग्रेससँग १० दलीय गठबन्धन बनाइदिवा भारतले कुन प्रकारको भूमिका खेल्यो। सबैले देखेको छन्।

हो, जनताले शान्ति खोजेकै हुन्। जनताले संक्रमणकालीन मुद्दाको छिनोफानो होस् र शान्तिपूर्ण समृद्धिमा लानुपुर्छ भन्ने चाहेकै हुन्। किन नेतृत्व जनवाहनामा खरो उत्तर छाडेर भ्रमजाल तैयार गरिरहेको छ? यो अर्को सुनामीको छनक त होइन? सारा विश्वले हेरिरहेको छ, बुझिरहेको छ भन्ने नभुलो। नेपाली सोफा छन् सहलान्, विश्वले सहला कि नसहला?

देशभक्तहरू देशको हित हेउन, व्यक्ति वा समूहगत स्वार्थभन्दा माथि उठ्छन्। 'राजनेता' बन्न का लागि जनवल आजेन गर्दै कैधमा

त्याग गर्न सकिएन भने मुनाफामात्र खोज्ने व्यवसाय बन्छ। हाम्रो राजनीति व्यवसाय बन्नुको कारण यीही हो। परिवर्तनपछि केही लाहुरे नेताले दिल्ली मै पुगेर हस्तक्षेप गरिदैउ भनेको पनि देखिएको हो। तिनै संसदमा छन्, तिनै सरकारमा छन्, हाम्रो अग्रामन सिहदरवार पुन दिल्ली दरवारको परिक्रमा गर्नुपर्छ हो?

र, हाम्रो नेतृत्वहरूले अर्भै बुफेन्न-भारतका सर्वशक्तिमान प्रधानमन्त्री मोदीले केही वर्षअधिदेखि अनेक प्रयास गर्दा पनि डाबाबुराम भट्टराईलाई किन भेटेनन्? छिमेकीको समर्थन लिएर विश्वस्ति बने तैयारीमा जुटेको भारतले नेपालमा खुला हस्तक्षेप गर्दै र माओवादीको

चाकरी गर्नैपर्छ? कुनै दिन खुब चलेको गीत थियो- भन बाबुराम, लोकतन्त्र कुन चराको नाम? आज त्यही प्रश्न १० दलीय गठबन्धन र प्रम प्रवाण्डका सामु जुठेको छ, भन प्रवाण्ड, देउवा लोकतन्त्र कुन चराको नाम?

यथार्थमा कमैयाकरण भनेको पराधीनता हो। बँधुमाजदुरकरण भनेको पराधीनता हो। प्रसियाका विस्मार्को बन्नान् भनेर अपेक्षा गरिएका हाम्रा अगल नेताहरू स्वार्थको फोही कन्टेनरमा कसरी लम्पसार पर्न सकेका? सम्मानित तहमा स्थापित हुनुपर्ने राजनीतिक फाँट किन यसरी राजनीतिक रेडलाइट एरियाको लाउके बनिरहेको छ? लाइबेरियाका

● ● ●

जनताले शान्ति खोजेकै हुन्। जनताले संक्रमणकालीन मुद्दाको छिनोफानो होस् र शान्तिपूर्ण समृद्धिमा लानुपुर्छ भन्ने चाहेकै हुन्। किन नेतृत्व जनचाहनामा खरो उत्तर छाडेर भ्रमजाल तैयार गरिरहेको छ? यो अर्को सुनामीको छनक त होइन? सारा विश्वले हेरिरहेको छ, बुझिरहेको छ भन्ने नभुलो। नेपाली सोभा छन् सहलान्, विश्वले सहला कि नसहला?

● ● ●

चुनौति बेहोरिहेको भाजपाले नेपालका माओवादीलाई सर्वशक्तिमान बनाउन यतिबेला पश्चिमार्त्तेंग मिलेर किन मद्दत गरेको होला?

विश्वासको मत पाएपछि प्रधानमन्त्री भारत भ्रमण गर्न हतारिएका छन्। भ्रमण गर्न पहिले निम्तो बंगलादेशले र अर्को निम्तो अमेरिकाबाट आइसकेको छ। तर प्रधानमन्त्रीलाई दिल्ली भ्रमण गर्न हतारिएका कारण धन्यवाद भन्नामात्र हो कि चुच्चे नक्सादेखि अनेक हस्तक्षेपका पाइला रोकिएनुस भन्न हो? आशीर्वाद लिनेमा आँखा जुधाएर कुरा गर्न सहस हुन्छ कि हुन्होला ? नयाँ नेपाल र लोकतन्त्र यीही हो? विधि निर्माण गर्न सार्वभौम निकाय संसद। संविधानमा सार्वभौम अधिकार जनतामा निहित छ भनिएको छ। तर जनताको चाहनामा सरकार कहिले चलेन, चलेको छैन। आगामी दिनका लागि भारतादेखि खोज्दै दिल्ली जानु भनेको नेपालको सार्वभौमिकतालाई खुम्ख्याउने प्रयास हो। के व्यक्ति प्रवल हुन विदेशीको

चार्ल्स टेलरले पनि निर्वाचनमा अत्यधिक मत ल्याएर बिजयी भएका थिए। अन्तमा उनी तानाशाह भनेर पतन भए। कर्तृ वर्तमान राजनीतिक फाँटका नेतृत्व कालिदास बनेर १२५ जातिको विशेषतायुक्त शान्तिको हाँगो हतपतको बन्चरो हानेर रगतले लतपत पार्न उद्धत त भइरहेका छैनन?

सिक्कैनन, शिशा लिदैनन हाम्रा नेतागण। इतिहासमा वीर नेपालीको गाथा छ। इतिहासमा पृथ्वीराज चौहानको देशभक्तिपूर्ण उज्ज्यालो कथा छ। र जयचन्द्रजस्ता धाखेबाजको कालो बर्णन पनि पद्धन पाइन्छ। यी जयचन्द्रले आफ्नै शक्ति पृथ्वीराज चौहानलाई हराउन शत्रु बनेर आएका महमद गोरीलाई भारत पस्ने ढोका खोलिएका थिए। जसरी लेण्डप दोर्जाले १९७५ मा सिक्कमाली भारतमा मिलाउन राष्ट्रधात गरे, जयचन्द्र त्यही कोटीका राष्ट्रधाती मानिन्छन। त्यस्तै राष्ट्रधात गरेको छन् हाम्रा हरेक दलका नेताहरूले। बिपादेखि एयरपोर्ट

साल्ट ट्रेडिङ फॉरेंशन लिमिटेड

द्वारा प्रवाण्डित

डॉट ग्याँस

तौल पूर्ण, सुरक्षा सम्पूर्ण

- ISI स्टान्डर्डको भित्र बाहिर रवर कोट मै बीचमा स्टिलको जाली भएको ३ तहको होजपाइप
- उच्च गुणस्तरको रेगुलेटर
- पुन: प्रयोग गर्न न सकिने प्लाष्टिक सिल भएको सिलिङ्डर
- कम्प्यूटर प्राविधिकाबाट चल्ने प्लान्ट, तौलमा सोहै आना दुर्घट हुनुहोस

साल्ट ट्रेडिङ समूहका उत्कृष्ट खाद्य बस्तुहरू

पद्धत्यौ हामी बसीकन सँगै वेद, बाइबल, नमाज
पसेकेही नरपशुहरु ध्वस्त पारे समाज ।

मन्यो ज्यादै त्यो जस्ले बिर्सियो देशको माटो
बाँच्यो त्यो जर्रे पनि जस्ले सरिक्यो देशको माटो ।

कायर भरर पटक पटक मर्नुभन्दा
बहादर भरर एकै पटक मर्न सकौ।

- अभियानवाणी

अभियान

साप्ताहिक

ਸਾਰਪਾਣਕੀਯ

अस्थिर राजनीतिको फाइदा उठाउँदै दाहाल

नीतिहस्त्रको उत्तम नीति राजनीति हो। राजनीतिले तै देशको भविष्य निर्धारण
गर्ने गरेको छ। त्यही कारणले गर्दा राजनीतिलाई उत्तम नीति भनिएको हो।
राजनीतिलाई कमाई खाने भाँडेको रूपमा प्रयोग गरिएको खण्डमा त्यो राजनीति
नभएर देश लुट्ने नीतिमा गनिन्छ। अहिले हामीकहाँ भएको राजनीतिलाई उत्तम
राजनीति भन्न सकिने अवस्था देखिएको छैन। गत मंसिर ४ गते सम्पन्न भएको
संघीय र प्रदेशसभाको निर्वाचनमा कुनै पनि दलले सरकार निर्माण गर्न आवश्यक
संख्या ल्याउन सकेनन्। त्यसबेला कांग्रेसका सभापति शेरबहादुर देउवाको नेतृत्वमा
रहेको सरकारमा कांग्रेस सहित माओवादी केन्द्र, नेकपा एकीकृत समाजवादी, जनता
समाजवादी लगायतका दलहरू मिलेर गठबन्धन तै गरेर निर्वाचनमा गएका थिए।
अर्को तर्फ नेकपा एमालेले सत्ता गठबन्धनमै रहेका जनता समाजवादी र राष्ट्रिय
प्रजातन्त्र पार्टीसँग कही स्थानमा तालमेल गरेको थियो। निर्वाचनको परिणामले
कुनै पनि दलले एकलै सरकार निर्माण गर्न सक्ने अवस्था नदेखिएपछि कांग्रेसले
आफैनै नेतृत्वमा सरकार गठन गर्ने प्रयास गरेको हुनाले माओवादी केन्द्रका अध्यक्ष
पुष्टकमल दाहालले आफु प्रधानमन्त्री बन्न नसक्ने अवस्था देखेर उनी नेकपा एमालेको
शरणमा पुगेका थिए।

पुस १० गते पुष्कमल दाहाल नेकपा एमाले सहित अन्य दलहरूको समर्थन र केपी ओलीको संयोजनमा प्रधानमन्त्री बन्न सफल भएपनि प्रधानमन्त्री पुष्कमल दाहालको अस्थिर राजनीतिक चरित्रको फाइदा उठाउन कांग्रेसले प्रधानमन्त्री दाहाललाई पुस २६ गते संसदमा विश्वासको मत दिएर एमाले-माझोबादी सहितको गठबन्धन टूटाउने रणनीति लिएको थियो । त्यो रणनीति एउटा जाल थियो सो जालमा माझोबादी केन्द्र फस्यो । प्रधानमन्त्री दाहालले आफू प्रधानमन्त्री बन्ना एमाले सहितका सात दलसँग गरेको सहमतिको उल्लंघन गर्दै कांग्रेसले थापेको ढोक्सामा परे । उनको त्यो व्यवहारलाई विवाह एउटासँग सुहागरात अर्कोसँग मनाउन पुग्नु जस्तै थियो । कांग्रेसले आफू ठुलो पार्टी भएकाले आफूले तै प्रधानमन्त्री र राष्ट्रपति पाउनुपर्न अडान पुस १० गते सम्म लिएको थियो तर दाहाललाई एमाले सहितमन्त्री बनाएको हुनाले प्रधानमन्त्री दाहाललाई समर्थन गर्दै आफूले राष्ट्रपति पाएको खण्डमा दाहाललाई प्रधानमन्त्रीमा स्वीकार गर्ने रणनीति लिएको हुनाले दाहाल कांग्रेसको ढोक्सामा पर्न पुगेका हुन् । यसरी छोटो समयमै आफूनो स्वार्थका लागि आफूलाई कांग्रेसले अस्वीकार गरेको बेला प्रधानमन्त्री बनाउने एमाले सहितका अन्य दलहरूलाई धोका दिएर अर्को दलसँग सहमति गर्न पुग्नु दाहालको अस्थिर राजनीतिक चरित्र बाहेक अन्य केही हुन सक्दैन ।

अस्थिर राजनीतिक चरित्रका कारण केही समयका लागि फाइदा भएपनि भविष्यका लागि त्यो घातक सावित हुन सक्छ । जसरी आलु सबै तरकारीमा लगायत मासुमा पनि मिलन सक्छ त्यसैगरी दाहाल पनि आलुजस्तै सबैसँग मिलन सक्छन् आफ्नो स्वार्थका लागि । राजनीतिमा आलु चरित्रको कुनै अर्थ रहदैन । राजनीति भनेको नीतिहरूको उत्तम नीति भएपनि पुष्टकमल दाहाल र उनको पार्टीले त्यसलाई आलु नीति बनाएका छन् । राजनीतिमा कसैलाई पनि धोका दिनु हुँदैन भन्ने विश्वव्यापी सिद्धान्त रहेको छ । तर नेपालमा भने माओवादी केन्द्रले प्रायः सबै दललाई धोका दिएर आफ्नो स्वार्थ पूरा गर्दै आएको छ । राजनीतिलाई कमाई खाने भाँडोको रूपमा प्रयोग गरिने अनेक प्रयासहरू भएका छन् । जनताले नै राजनीति दलहरूको हैसियत तोकिदिने गरेका छन् । मसिर ४ गते सम्पन्न भएको निर्वाचनमा कांग्रेसलाई पहिलो, एमालेलाई दोस्रो र माओवादीलाई तेस्रो हैसियतमा जनताले निर्धारण गरिदिएका छन् । कांग्रेस ८८, एमालेले ७८ सिट र माओवादीले ३२ सिटमा जित हाँसिलगरेको थियो तर प्रधानमन्त्री दाहालको प्रधानमन्त्री बन्ने तित्र चाहना भएकाले उनी जोसँग पनि जस्तोसुकै सहमति गर्न तयार रहेर कहिले कांग्रेस त कहिले एमालेको शरणमा पुर्ने गरेका थिए । एमालेले उनलाई शरण दियो र प्रधानमन्त्री बनाइदियो तर दाहालले त्यो गुणलाई कांग्रेसको पाउमा विसर्जन गरिदिए । अहिले उनी कांग्रेसको आदेश पालकका रूपमा प्रधानमन्त्रीमा आसिन रहेका छन् ।

मुलुक अस्थिर राजनीति चक्रमा फर्सेको छ । विकास निर्माणका कार्यहरू अवरुद्ध भएका छन् । जनता महंगीको मारमा परेका छन् तर दाहाल सरकारलाई न्यसका कुनै असर परेको छैन । कसरी आफ्नो कुर्सी बचाउने भन्ने मैं व्यस्त रहेको छ । प्रधानमन्त्री दाहालले पछिलो समयमा सरकारको नेतृत्व गरिरहेदा पनि नेपाल र नेपाली जनताको हितमा भन्दा दक्षिणी छिमेकी मुलुकको हितमा बढी ध्यान दिएका छन् । जस्तो प्रत्यक्ष उदाहरण हो भारतबाट आयतित तरकारीमा विषादी परिक्षण गर्न रोक लगाउनु । नेपाली कृषकहरूले उत्पादन गरेको तरकारीले बजार पाएको छैन । कृषकहरू सडकमा तरकारी फ्याक्ट बाध्य भएका छन् । कृषकहरूले समयमै मल विझ विजनसम्म पाउन नसको अवस्थामा सरकारले कृषकलाई मलमा दिँदै आएको अनुदान घटाएर फेरी कृषकहरूमाथि प्रहार गरेको छ । छिमेकी मुलुक रिसाउँछ भन्दै नेपाली जनताको हित विपरितको कार्य गर्न दाहाल सरकारलाई जनताले आफ्नो हितको सरकार भन्न सक्ने अवस्था देखिएको छैन । आफ्ना देश र आफ्ना जनताको सेवाका लागि राजनीति गर्नुपर्नेमा आफ्नो व्यक्तिगत स्वार्थका लागि दाहालले जनतालाई भुक्याउँदै राजनीति गरेको हामीले ठानेका छौं ।

सहिदको नामावलीले जम्माएका प्र२न

रोशन जकपुरी

सरकारले 'नेपालको राष्ट्रिय हित,
लोकतन्त्र र अग्रगामी परिवर्तनका लागि
भएको सशस्त्र संघर्ष र क्रान्तिको
क्रममा सहादत प्राप्त गर्ने व्यक्तिहरूलाई
सम्मानस्वरूप सहिद घोषणा गरिएको
नामावली औपचारिक रूपमा राजपत्रमा
प्रकाशित गरेको छ । राणाविरोधी संघर्ष होसँ
वा पञ्चायती निरंकुशताविरुद्धको संघर्ष वा
गणतन्त्रका निम्नि संयुक्त जनआन्दोलन,
राज्यपक्षबाट मारिएका सहिदका रूपमा
घोषित थिए । यहाँसम्म कि गणतन्त्र
स्थापनापछि संघीयताका निम्नि भएको मधेस
आन्दोलनमा मारिएका पनि सहिदको सूचीमा
सामेल भइसकेका थिए । तर, माओवादी
जनयुद्धमा राज्यसत्ताबाट मारिएकाहरू सहिद
घोषित भएका थिएनन, जब कि वर्तमान
गणतान्त्रिक व्यवस्थाको मूल कारक तत्त्व
माओवादी कम्युनिस्टले गरेको दशर्वे
जनयुद्ध नै हो ।

माओवादी जनयुद्धको राजनीतिक र
फौजी संघर्षले तत्कालीन राज्यसत्तालाई
थिलिथिलो नपारेको भए तत्कालीन
राजा ज्ञानेन्द्रबाट लखेटिएका कांग्रेस,
एमालेलगायत संसदीय लोकतन्त्रवादीहरूको
शान्तिपूर्ण जनआन्दोलनबाट मात्र गणतन्त्र
सम्भव थिएन । यसो भनिरहँदा राजधानी र
सहरी क्षेत्रमा भएको संयुक्त जनआन्दोलन
र यसबाट तत्कालीन राजा ज्ञानेन्द्रको
शासनप्रति उत्खन्न अन्तर्राष्ट्रिय उदासीनताको
भूमिकाको उपेक्षा गर्न खोजिएको होइन । यो
प्रसंग यहाँ थाती राख्याँ ।

माओवादीको दर्शवर्ष जनयुद्धले
तत्कालीन संवैधानिक राजतन्त्रलाई ग्रामीण
क्षेत्रदेखि सहरसम्म जैवैदेखि हल्लाइदियो ।
संसदीय लोकतन्त्रवादीप्रति अविश्वास
उत्पन्न भएर तत्कालीन राजा ज्ञानेन्द्रले
शासन आफ्नो हातमा लिएपछि मात्र नेका,
एमालेलगायत संसदीय दल माओवादीसँग
मिलेर गणतन्त्रको पक्षमा उत्रन बाध्य भएका
हुन् । यसरी थिलिएको राजतन्त्र दुईतर्फा
फौजी र राजनीतिक चपेटामा परेर समर्पण
गरेरपछि गणतन्त्र जन्मेको हो ।

राजतन्त्रको औपचारिक समाप्तिपछि माओवादी र संसदीय लोकतन्त्रवादीबीचको शान्ति-सम्झौता हुँदा माओवादी जनयुद्धका क्रममा तत्कालीन राज्यसत्ताबाट मारिएका तथा माओवादीबाट मारिएका सबैलाई 'सशस्त्र द्वन्द्वमा मारिएका' र 'द्वन्द्वपीडित' भनियो । विगतका लोकतान्त्रिक राज्यसत्ताले उनीहरूका निस्ति संघर्ष गरेर ज्यान गुमाउनेलाई सहिद घोषणा गरिएजस्तै माओवादी जनयुद्धमा राज्यपक्षबाट मारिएकालाई पनि वर्तमान गणतान्त्रिक राज्यसत्ताबाट सहिद घोषणा गरिनुपर्न थियो, तर भनियो 'सशस्त्र द्वन्द्वमा मारिएकाहरू' । यसैकारण, माओवादी वृत्तमा जनयुद्धका सहिदहरू, उनीहरूको सहादतको परिणाम वर्तमान गणतान्त्रिक राज्यसत्ताको औपचारिक सहिद घोषणा हुनुपर्न माग पटक-पटक उट्डै आएको हो । गणतन्त्रपछिको अवधिमा तत्कालीन नेकपा (माओवादी)का अध्यक्ष (हाल माओवादी केन्द्रका अध्यक्ष) प्रचण्ड तेसोपटक प्रधानमन्त्रीको कुर्सीमा आसीन छन् भने जनयुद्धकालका वरिष्ठ नेता (हाल नेपाल समाजवादी पार्टीका अध्यक्ष) डा. बाबुराम भट्टराई पनि एकपटक प्रधानमन्त्री भइसेकका छन् ।

संसदीय लोकतन्त्रादी दलहरूसँग
शान्ति सम्पूर्तिमा हस्ताक्षर गर्न वेला तथा
संविधानमा समेत 'दीर्घकालीन जनयुद्ध'
(माओवादी जनयुद्धका दस्तावेजमा प्रयोग
गरिएको शब्दावली) प्रस्त रूपमा उल्लेख
गराउन नसक्नु तथा 'सशस्त्र विद्रोह'को
शब्दावलीमा सम्पूर्ता गर्न बाध्य हुनुका
कारण वर्तमान सत्तामा समेत प्रभावकारी
रहेका प्रचण्ड र डा. भट्टराईलगायत
माओवादी शीर्षस्थ तथा नेताहरूको
वेलावेलामा तीखो आलोचना हुँदै आएको
छ । यस आलोचनामा जनयुद्धका सहिदको
विषय पनि थियो ।

जनयुद्धमा मारिएकाहरूको नामावली
सहिदका रूपमा प्रकाशन हुनुले जनयुद्धमा
तत्कालीन राज्यपक्षले बेपत्ता पारेर हत्या

गरेको, तर घोषणा गर्न बाँकीको हकमा राम्रो भएको छ । अहिलेसम्म उनीहरू बेपत्ताका रूपमा अनिश्चितताको स्थितिमा थिए । अब उनीहरू तत्कालीन राज्यपक्षबाट मारिएको तथ्य सरकारले औपचारिक रूपमा प्रकाशित गरेको यस नामावलीबाट स्थापित भएको छ । जनयुद्धको १० वर्षको दौरान राज्यसत्ता वा माओवादी पक्षबाट मारिएकाहरूको परिवारलाई 'द्वन्द्वपीडित'को दर्जा दिएर गणतान्त्रिक राज्यले राहतरवरू प्रतिव्यक्ति १० लाख रुपैयाँ आर्थिक सहयोग पनि गन्यो । वर्गसंघर्ष तथा अनैतिक राज्यसत्ताविरुद्ध संघर्ष, विद्रोह, ऋणिका बहस र औचित्यता आफ्नो ठाउँमा छैदै छ तत्कालका लागि नै भए पनि माओवादी र संसदीय लोकतान्त्रिक दलबीच भएको शान्ति-सम्फौटातनुसार द्वन्द्वपीडित द्विपक्षीय दुःख र आक्रोशका भावनालाई हेर्दा एउटा जिम्मेवार राज्यका रूपमा यो राहत उचित पनि हो ।

राज्यले प्रकाशित गरेको जनयुद्धकालमा मारिनेहस्तको नामावलीलाई माओवादी पक्षधर अनेकाँ नेता तथा कार्यकर्ताले अब जनयुद्धका सहिद पनि राज्यका सहिद भए भनेर प्रसन्नता व्यक्त गरिरहेका छन्, राज्य र प्रम प्रचण्डलाई धन्यवाद र आभार व्यक्त गरिरहेका छन् ।

एक दृष्टिले यो स्वाभाविक पनि हो ।

विद्रोह थियो, जसमा माओवादीबाट हुने हिसा रहर होइन, बाध्यात्मक र तत्कालीन राज्यसत्ताबाट थोपरिएको थियो ।

१० वर्ष लामो माओवादी जनयुद्धका क्रममा राजनीतिक स्वार्थभन्दा पनि कसैको निजी स्वार्थमा केही निर्दोष पनि सिकार भएको निश्चय नै हुन सक्छ । सशस्त्र वा क्रान्ति नापे वा तौलेजस्तो हुँदैन, अफ द्विपक्षीय हिसात्मक आक्रमण र प्रत्याक्रमणमा जीवन र मरणको अनिश्चित जोखिमयुक्त लड्डे विद्रोह र क्रान्तिबीच यस्ता सम्भावना स्वाभाविक हुन्छन् ।

यस्तो स्थितिबाट सबै राजनीतिक संघर्ष, विद्रोह र क्रान्ति गुज्जने गर्छ । यस्तो स्थिति सशस्त्र मात्रै होइन, शान्तिपूर्ण आन्दोलनमा समेत जनता अनियन्त्रित र आक्रोशित भएर हुने गरेका अनेकौं उदाहरण छन् । यसका निस्ति माओवादीले जनयुद्धका दौरान र त्यसपछि पनि क्षमायाचना गरेकै हो । अभ शान्ति-सम्फौतामा संक्रमणकालीन न्यायको व्यवस्था गरिएकै छ र त्यसप्रकारका उजुरीउपर जाँच र फैसला हुने नै छ । तर, यी निर्दोषहरूको मृत्यु राज्यको जनविरोधी गतिविधिका कारण बाध्यात्मक विद्रोहका दुःखदायी परिणाम हुन् । सहिद यिनीहरू पनि होइनन् ।

माथि नै भनियो, माओवादी जनयुद्ध संवैधानिक राजतन्त्रको जनविरोधी दमन र

विगतका लोकतान्त्रिक राज्यसत्ताले उनीहरुका
निमित संघर्ष गरेर ज्यान गुमाउनेलाई सहिद घोषणा
गरिएजस्तै माओवादी जनयुद्धमा राज्यपक्षबाट
मारिएकालाई पनि वर्तमान गणतान्त्रिक राज्यसत्ताबा
सहिद घोषणा गरिनुपर्ने थियो, तर भनियो ‘सशस्त्र
दृष्टिमा कागिएकाहरु’।

तर, सरकारले प्रकाशित गरेको यस नामावलीले गम्भीर रूपमा सांस्कृतिक र राजनीतिक नैतिक प्रश्न खडा गरिएको छ । कै तत्कालीन अनैतिक राज्यसत्तासँग माओवादीले जनयुद्ध लडिरहँदा यसको विपक्ष अर्थात् तत्कालीन राज्यसत्ताको पक्षमा सक्रिय भएर जनयुद्ध दबाउनेहरू मारिनु पनि सहादत हो ? कै जनयुद्ध र यस गणतन्त्रको विरोधमा सक्रिय हुने र त्यसक्रममा मारिनेहरू पनि सहिद हुन् ? कै माओवादी जनयुद्ध सामाच्य प्रकृतिको

उत्पीडनको बाध्यात्मक उपज थियो । यसको प्रमाण अन्यतिर खोज्न जानैपर्दैन, वर्तमान संघीय गणतन्त्रलाई नै हेरे पुगछ । माओवादी जनयुद्धभन्दा पहिले कुनै पनि संसदीय राजनीतिक दलको दस्तावेज र एजेन्डामा गणतन्त्र थिएन । औपचारिक रूपमा आफ्नो राजनीतिक एजेन्डामा गणतन्त्र र यसका निम्नि संर्धे सञ्चालन गर्ने माओवादी मात्र हो भन्ने तथ्यलाई कसले अस्तीकार गर्न सकछ ? वर्तमान गणतन्त्रको सबैभन्दा घातक प्रवृत्ति भनेको यसको जनताप्रतिको

के नाजापादा जनयुद्ध सानाचे प्रफूल्तिका
गृहयुद्ध थियो, जसमा सामेल राजनीतिक
दलहरूले शान्ति-सम्पौता गरे, एकआपसमा
अपसोच व्यक्त गरे र फेरि नियमित
राजनीतिमा फर्क ? त्यस्तो पक्कै होइन ।
निश्चित रूपमा यो विश्लेषण सबैका निम्नि
रुद्धिकर होइन, तर शोषण, उत्पीडन,
अनैतिकता र अन्यायविरुद्धको संघर्षको
दृष्टिले गम्भीर प्रश्न हो । यस्तै हो भने
यसले क्रान्तिकारी संघर्षबारे गलत नजीर
स्थापित गर्छ ।

वातक प्रवृत्त ननका यसका जनताप्रतिका
प्रतिबद्धता, आदर्श र राजनीतिक पहिचान
धूमिल हुँदै जानु हो । 'सबैको' भन्ने अमूर्त र
निम्न वर्गीय आदर्श बोकेको वर्तमान सत्ताका
निम्नि शोषक र शोषित एउटै डालोमा
देखिन थालेका छन् । यो गणतन्त्रको
स्वास्थ्यका निम्नि अत्यन्त घातक हो ।

सहिद शब्दका अनेकाँ उद्देश्यगत
व्याख्या छन् । सरकारमातहतकै नेपाल
प्रज्ञा प्रतिष्ठानले प्रकाशित गरेको 'बृहत्
शब्दकोशाले देश, संस्कृति र असित्तव्य

के राणाकाल र पञ्चायतकालीन
निरंकुशताविरुद्ध कांग्रेसले गरेको सशस्त्र
संघर्षमा कांग्रेसबाट मारिएहरू पनि
सहिद थिए ? नेकपा (माले)को नेतृत्वमा
भापा विद्रोहमा क्रान्तिकारीबाट मारिनेहरू
पनि सहिद थिए ? के भारतमा अंग्रेज
उपनिवेशवादविरुद्धको सशस्त्र संघर्षमा
संरक्षण तथा स्वतन्त्रताप्राप्तिका निम्नि लोक
हितमा लागेर बलिदानी दिने व्यक्ति सहिद
हुन् भनेको छ । त्यसरी नै 'नेपाली शब्द
सागर'ले कुनै पनि शुभ परिणामका निम्नि
लागदालाग्दै प्राण गुमाउने तथा देश, जाति
र जनताको सुखका निम्नि संघर्ष गर्दा
मरेको वा मारिएका व्यक्तिलाई सहिद मानेको

कान्तिकारीबाट मारिएका अंग्रेज पनि सहिद थिए ? र, के संसारका कुनै पनि भागमा भएका र हुने उत्पीडनविरुद्धको मुक्ति संघर्षमा विद्रोही पक्षबाट मारिनेहरू सहिद हुन्छन् ?
नेपाल सरकारले प्रकाशित गरेको सहिदको नामावलीलाई आधार मान्ने हो भयी प्रश्नको जवाफमा 'हो' भन्नुपर्ने हुन्छ । किनभने, यस नामावलीमा उनीहस्तको पनि नाम छ, जसले जनयुद्धविरोधी दस्ता खडा गरेर जनयुद्धमा सामेल नेता, कार्यकर्ता र समर्थक जनताको हत्या गरे, उनीहस्तविरुद्ध तत्कालीन सुरक्षा फौजलाई सुराकी गरेर हत्या गराए । जनयुद्धकारीबाट मारिनु यसै प्रकारको बाध्यात्मक हिसा हो । वस्तुतः माओआवादी जनयुद्ध राजनीतिक हिसात्मक

समावेशी लोकतन्त्र र विकास

प्रकाश पन्थ

नेपालको संविधानको मुद्दा भनेकै समावेशी लोकतन्त्र र समावेशी विकास हो। समावेशी लोकतन्त्र एक राजनीतिक सिद्धान्त हो, जसले लोकतन्त्रको महत्वलाई निर्णय गर्ने माध्यमका रूपमा मात्र नभई राज्यलाई नै व्यवस्थित गर्ने माध्यमका रूपमा पनि जोड दिन्छ। यस सिद्धान्तानुसार साँच्चै लोकतान्त्रिक राज्यले निर्णय प्रक्रियामा सबै वर्ग, क्षेत्र, लिंग, समुदायका सबै व्यक्तिको समान धारणा छ र सबै व्यक्ति राज्यको राजनीतिक, आर्थिक र सामाजिक क्षेत्रमा सहभागी हुन सक्षम छन् भने सुनिश्चित गर्छ। यसले शक्तिको विकेन्द्रीकरण, सहभागितामूलक संरचनाको निर्माण र सीमान्तर्कृत समूहको सशक्तीकरणको वकालत गर्छ। यस सिद्धान्तले लोकतन्त्रलाई राजनीतिक प्रणालीका रूपमा मात्र नभई आर्थिक र सामाजिक आयाम समावेश गर्ने जीवन पद्धतिका रूपमा पनि हेर्छ। समावेशी लोकतन्त्रले राज्यका सबै वर्ग, क्षेत्र, लिंग, समुदायबीच सहभागिता, विचार विमर्श र सहकार्यलाई प्रवर्द्धन गर्ने संस्था र अभ्यास सिर्जना गर्ने आवश्यकतालाई जोड दिन्छ। यसले आर्थिक लोकतन्त्रको महत्वलाई पनि हाइलाइट गर्छ, जसमा कार्यस्थलको लोकतान्त्रिकरण र आर्थिक शक्ति तथा स्रोतहरूको वितरण सबै वर्ग, क्षेत्र, लिंग एवं समुदायका सबै व्यक्तिबीच समान रूपमा समावेश हुन्छ।

समावेशी विकास आर्थिक वृद्धिको एउटा दृष्टिकोण हो, जसको उद्देश्य सामाजिक, आर्थिक वा सांस्कृतिक पृष्ठभूमि जस्तोसुकै भए पनि सबै वर्ग, क्षेत्र, लिंग, समुदायका व्यक्तिलाई सहभागी हुने र त्यसबाट लाभान्वित हुने अवसर सिर्जना गर्ने लक्ष्य राखेको हुन्छ। समानता प्रवर्द्धन गर्नु, गरिबी घटाउनु र राज्यका सबै नागरिक विशेषज्ञारी सीमान्तर्कृत वा पछाडि परेका वर्ग, समुदायको कल्पाण गर्नु नै समावेशी विकासको लक्ष्य हो।

सामाजिक, आर्थिक स्थिति जस्तोसुकै भए पनि समावेशी विकासले सबै व्यक्तिको शिक्षा, स्वास्थ्य सेवा र आधारभूत सेवामा पहुँच प्रवर्द्धन गर्ने नीति र कार्यक्रम सिर्जना गर्ने आवश्यकतालाई जोड दिन्छ। यसले रोजगारीका अवसर सिर्जना गर्ने तथा साना र मफौल उद्यमको विकासलाई समर्थन गर्ने महत्वलाई पनि हाइलाइट गर्छ, जसले स्थानीय समुदायमा रोजगारी सिर्जना गर्न र आर्थिक वृद्धिलाई प्रोत्साहित गर्न मद्दत गर्छ। समावेशी विकासले वातावरणीय दिगोपन र सामाजिक न्यायको महत्वलाई पनि मान्यता दिन्छ। यसले पर्यावरण संरक्षण र प्राकृतिक स्रोतहरूको संरक्षणसँग आर्थिक वृद्धिलाई सन्तुलनमा राख्ने आवश्यकतालाई जोड दिन्छ। यसले सामाजिक न्यायको महत्वलाई पनि मान्यता दिन्छ, जसमा सबै वर्ग, क्षेत्र, लिंग, समुदायका सबै व्यक्तिको लागि समानता, मानव अधिकार र सामाजिक समावेशीकरणको प्रवर्द्धन समावेश भएको हुन्छ। नेपालको संविधानले लोकतान्त्रिक समाजवादलाई आत्मसात गरेको छ। सबै वर्ग, क्षेत्र, लिंग, समुदायका सबै व्यक्तिको आवश्यकता पूरा गर्ने लोकतान्त्रिक रूपमा अर्थतन्त्र चलाउनुपर्छ। सरकारले आर्थितन्त्रलाई नियमन गर्न र स्वास्थ्य सेवा, शिक्षा, आवास, किसान तथा मजदुरलाई सामाजिक सुरक्षा तथा राहतजस्ता आवश्यक वस्तु र सेवामा सबैको पहुँच सुनिश्चित गर्नुपर्छ।

लोकतान्त्रिक समाजवादीले पनि नियमित निर्वाचन र नागरिक स्वतन्त्रता र व्यक्तिगत अधिकार संरक्षणसाथ सरकारको लोकतान्त्रिक नियन्त्रण र जवाफदेहिताको वकालत गर्नुपर्छ। लोकतान्त्रिक समाजवादले सामाजिक र आर्थिक समानता प्रवर्द्धन गर्न, गरिबी र

असमानता घटाउने र अर्थ न्यायपूर्ण र निष्पक्ष समाज निर्माण गर्ने महत्वलाई जोड दिन्छ। यसमा प्रायः प्रगतिशील कर, विश्वव्यापी स्वास्थ्य सेवा, नियुक्ति शिक्षा, किफायती आवासजस्ता नीति समावेश हुन्छन्। लोकतान्त्रिक समाजवादले निर्वाचन र तल्लो तहको सक्रियताजस्ता लोकतान्त्रिक माध्यमबाट आफ्ना लक्ष्य प्राप्त गर्न खोज्छ। आर्थिक, सामाजिक र वातावरणीय विकास नै दिगो विकास हो। यसले भविष्यका पुस्ताका आफ्नै आवश्यकता पूरा गर्ने क्षमतामा सम्भौता नगरी वर्तमान आवश्यकता पूरा गर्छ। यो विकासको दृष्टिकोण हो, जसले विकासको आर्थिक, सामाजिक र वातावरणीय आयामलाई दीर्घकालीन रूपमा समतामूलक र दिगो रूपमा सन्तुलन गर्न खोज्छ।

दिगो विकासका लागि अर्थतन्त्र, समाज र वातावरणबीचको अन्तररन्भरतालाई ध्यानमा राखेर विकासको समग्र दृष्टिकोण चाहिन्छ। यसमा प्राकृतिक स्रोत तथा इकोसिस्टमलाई नोक्सान नगरी आवश्यकता पूरा गर्ने उपाय अवलम्बन गर्नुपर्छ। दिगो विकास सबैको लागि समतामूलक र दिगो विश्व प्राप्त गर्नका लागि महत्वपूर्ण ढाँचा हो। यसका लागि विश्वभरका व्यक्ति, समुदाय र सरकारको सहकार्य र प्रतिबद्धता आवश्यक हुन्छ। नेपालको संविधानले आर्थिक समानताको सवाललाई जोड दिएको छ। आर्थिक समानताले यस्तो राज्यलाई जनाउँछ, जहाँ विभिन्न वर्ग, क्षेत्र, लिंग र समुदायमा सबैको आर्थिक स्रोत, अवसर र परिणाममा समान पहुँच हुन्छ। सबै व्यक्तिलाई सफल र समृद्धिको समान अवसर हुन्छ। आर्थिक समानता सामाजिक न्यायको एक महत्वपूर्ण पक्ष हो र यो समानताका अन्य रूप जस्तै राजनीतिक र सामाजिक समानतासँग घनिष्ठ रूपमा सम्बन्धित छ।

अहिले आर्थिक असमानता एक महत्वपूर्ण मुद्दाका रूपमा आगाडि आएको छ। जनसंख्याको सानो प्रतिशतले स्रोतको ठूलो भागलाई नियन्त्रण गरिरहेको छ। यसले गरिबी, सामाजिक अशान्ति र राजनीतिक अस्थिरताजस्ता नकारात्मक परिणामको दायरालाई बढावा दिइरहेको छ। आर्थिक समानता हासिल गर्नका लागि आय वितरण, शिक्षा र तालिममा पहुँच र रोजगारीका अवसर जस्ता मुद्दालाई सम्बोधन गर्ने नीति र उपाय आवश्यक पर्छ। वास्तवमा राज्य नागरिकप्रति संवेदनशील छ कि छैन भन्ने कुरा सामाजिक न्यायको कसीमा राखेर हेर्ने हो भने छल्ङग हुन्छ। राज्यमा सम्पति, अवसर र विशेषाधिकार वितरणको सन्दर्भमा निष्पक्षता र समानताको अवधारणा नै सामाजिक न्याय हो। यसले जाति, लिंग, यौन भुकाब, सामाजिक र आर्थिक स्थिति वा अन्य विशेषतालाई ध्यान नदिई सबै व्यक्तिलाई स्रोत, फाइदा र अवसरमा समान पहुँच प्रदान गर्ने महत्वलाई जोड दिन्छ। सामाजिक न्यायले राज्यमा प्रणालीगत असमानता र भेदभावलाई सम्बोधन गर्नुपर्छ। सबैको लागि थप न्यायपूर्ण संसार सिर्जना गर्ने लक्ष्य राख्नुपर्छ। यो प्रायः आन्दोलन र अभियानसँग पनि सम्बन्धित छ, यसले मानव अधिकार, समानता र सामाजिक कल्पाणलाई बढावा दिन खोज्छ।

नेपालको संविधानको महत्वपूर्ण स्तरमा समानुपातिक समावेशी प्रणाली हो। समानुपातिक समावेशीकरण एक अवधारणा हो। यसले सबै वर्ग, क्षेत्र, लिंग, समुदायको विभिन्न समूहको प्रतिनिधित्वलाई जनाउँछ। यसले उनीहरूको समानुपातिक उपस्थिति वा प्रभावलाई प्रतिविचित गर्छ। यसको उद्देश्य सबै समूह, तिनको आकार वा शक्तिलाई ध्यान नदिई, समावेश गरिएको र निर्णय लिने प्रक्रियामा आवाज छ भनी सुनिश्चित गर्नु हो।

समावेशीकरणको लक्ष्य भनेको समानता, विविधता र सामाजिक एकतालाई प्रवर्द्धन गर्नु हो। यसको उद्देश्य विकासको लागि आपालको संविधानले समतामूलक समाजको परिकल्पना गरेको छ। सबै व्यक्तिलाई उनीहरूको राजनीतिक, सामाजिक र आर्थिक स्थितिका हिसाबले समान गर्नु नै समतामूलक समाज हो। समतामूलक समाजले सबैलाई समान र मर्यादाका साथ व्यवहार गर्ने महत्वलाई जोड दिन्छ। समतामूलक समाजमा ज्ञात निष्पक्ष र समान रूपमा बाँडफाँड गरिन्छ र विभिन्न समूहबीच जीवनस्तर वा आधारभूत आवश्यकताको पहुँचमा भिन्नता हुँदैन। समानतामूलक समाजमा ज्ञात निष्पक्ष र समान रूपमा बाँडफाँड गरिन्छ र विभिन्न समूहबीच जीवनस्तर व आधारभूत आवश्यकताको पहुँचमा भिन्नता हुँदैन। समानतामूलक समाजले अवसरको समानताका प्रवर्द्धनमा समेत जोड दिन्छ र पृष्ठभूमि वा परिस्थिति समाधान निर्माणान सक्छ भनी मान्यता

तहमा सहभागी हुने तथा योगदान गर्ने समान अवसर छ भन्ने सुनिश्चित गर्नु हो। यसले समुदायका सबै व्यक्तिलाई मूल्याकान र समान गर्ने र सबैका लागि आपालोपन र समावेशी भावना। सिर्जना गर्ने महत्वलाई मान्यता दिन्छ। संविधानप्रदत्त सहभागिताको सिद्धान्तले व्यक्ति र समुदायको सक्रिय सहभागिता र उनीहरूको जीवनलाई असर गर्ने निर्णय प्रक्रियामा संलग्नताको महत्वलाई जोड दिन्छ। यसले मानिसलाई प्रभाव पार्ने निर्णयमा भाग लिने अधिकार छ, तिनको सहभागितालाई राम्रो नतिजा र थप दिगो विकासको दृष्टिकोण हो, जसले विकासको आर्थिक, सामाजिक र वातावरणीय आयामलाई दीर्घकालीन रूपमा समतामूलक र दिगो विश्वपूर्ण समानताको सन्तुलन गर्न खोज्छ।

नेपालको संविधानले समतामूलक समाजको परिकल्पना गरेको छ। सबै व्यक्तिलाई उनीहरूको राजनीतिक, सामाजिक र आर्थिक स्थितिका हिसाबले समान गर्नु नै समतामूलक समाजले समान र मर्यादाका साथ व्यवहार गर्ने महत्वलाई जोड दिन्छ। समतामूलक समाजमा ज्ञात निष्पक्ष र समान रूपमा बाँडफाँड गरिन्छ र विभिन्न समूहबीच जीवनस्तर व आधारभूत आवश्यकताको पहुँचमा भिन्नता हुँदैन। समानतामूलक समाजले अवसरको समानताका प्रवर्द्धनमा समेत जोड दिन्छ र पृष्ठभूमि वा परिस्थिति समाधान निर्माणान सक्छ भनी मान्यता

सामान्यतया संसाधन, अवसर र जीवनको उच्चस्तरको एक विशिष्ट अवस्था हो।

समृद्धिलाई जिडिपी, प्रतिव्यक्ति आय, रोजगारी दर, गरिबी दर, शिक्षा र स्वास्थ्य सेवामा पहुँचजस्ता धैरे तरिक

किन हट्टैन जातीय विभेद ?

काठमाडौं । केही समयअघि सिरहाको भगवानपुर गाउँपालिकाका अध्यक्ष उग्रनारायण यादवले आफ्नी आमाको १३औं दिनको पुर्यतिथिमा सांसददेखि मन्त्रीसम्मलाई बोलाए । तर त्यहाँ उनले भोजमा जात र समुदायअनुसार फरकफरक ठाउँमा बसेर खाने व्यवस्था गरे ।

भोजमा दलित, गेरदलित, मुस्लिम समुदाय एकै ठाउँमा नबसून भनका निमित बोर्ड नै टाँसेर बस्ने ठाउँ निर्धारण गरिएको थियो । सामाजिक सञ्जाल तथा आम सञ्चारमा उक्त घटनाको आलोचना हुन थालेपछि भोज आयोजना गर्ने अध्यक्षदेखि भोजमा उपस्थित हुने उच्च पदस्थ व्यक्तिहरूले समेत घटनाको बचाउमा अभिव्यक्ति दिए ।

आफ्नै अगाडि जातीय विभेद हुँदा पनि भोजमा उपस्थित जनप्रतिनिधि, सासद, प्रहरी त्यसको खिलाफमा बोलेनन् । उनीहरू बचाउमा उत्तिरुले नेपालमा जातीय विभेद किंतु उत्कर्षमा छ भन्ने सजिलै आकलन गर्न सकिन्छ । भोजमा सहभागी कसैले पनि उक्त व्यवस्थालाई अस्वीकार पनि गरेनन् ।

२०६२/६३ को जनान्दोलनपछि नेपाल २०६३ जेठ १६ गते छुवाछूतमुक्त मुलुक घोषणा भएको थियो । उक्त घोषणा दस्तावेजका रूपमा आदालतका दराजमा थन्किएका छन् । जातीय विभेद गर्न नपाइने स्पष्ट कानुनी व्यवस्था भए पनि जातीय भेदभाव तथा छुवाछूत घटेका छन् ।

२२ मा जाहेरी दर्ता भएको थियो । त्यो दिनदेखि वृत्त, जिल्ला अदालत हुँदै अहिले उच्च अदालत पाटनसम्म पुगेकी छन् तर उनले न्याय पाउन सकेकी छैनन् ।

त्यस्तै राजधानीमा २०७८ असार ३ मा दलित भएकै कारण कोठा नपाएको भन्दै रूपा सुनारले महानगरीय प्रहरी वृत्त सिंहदरबारमा जाहेरी दर्ता गराएकी थिइन् । उनको मुद्दा काठमाडौं जिल्ला अदालतमा चलिरहेको छ । डेढ वर्ष भइसकदा पनि सो मुद्दा टोकीरीमा थन्किन्छन् । जसका कारण अधिकांश पीडित अदालती भफ्मेलामा जानै रुचाउँदैनन् ।

जातीय छुवाछूतको लडाइमा भौतारिएका दीपा, रूपा मात्र होइनन्, उनीहरूस्ता कैयौं व्यक्ति न्यायको लडाइमा छन् तर पाउन सकेका छैनन् । जातीय तथा अन्य छुवाछूत र भेदभाव (कसुर र सजाय) ऐन, २०६८ मा विभेद गर्नेलाई ३ महिनादेखि ३ वर्षसम्म कैद र ५० हजारदेखि २ लाख रुपैयाँसम्म जरिवाना तिराउने व्यवस्था छ । धेरै जातीय विभेदका मुद्दा कानुनसम्म पुग्दैनन् ।

६ वर्षमा १३७ जातीय

छुवाछूतका मुद्दा दर्ता

२०७४ देखि २०७९ को हालसम्म देशभर १३७ जातीय भेदभाव तथा छुवाछूतको उजुरी दर्ता भएका छन् । केन्द्रीय प्रहरी कार्यालयको तथ्याकानुसार आर्थिक वर्ष २०७४/७५ मा १८ वटा, आव २०७५/७६ मा ४२ वटा, आव २०७६/७७ मा २३ वटा जातीय छुवाछूतसम्बन्धी मुद्दा दर्ता

भनिन् ।

उनका अनुसार जातीय विभेदसम्बन्धी मुद्दा जनचेतनका अभावकै कारण अदालतसम्म पुग्दैनन् । विभेदलाई सामान्य रूपमा लिइन्छ । अदालतमा मुद्दा दर्ता भइहाले पनि विभेद गरेको पुष्टि हुँदैन र ती मुद्दा टोकीरीमा थन्किन्छन् । जसका कारण अधिकांश पीडित अदालती भफ्मेलामा जानै रुचाउँदैनन् ।

'अपराधीको संरक्षण गरिन्दून'

कानुनी बन्धो तर पूर्ण रूपमा कार्यान्वयन भएन । कानुनले एउटा मानवसरह व्यवहार नगर्ने मानिसलाई कडा कारबाही गर्नुपर्याप्त, त्यो हुन सकेन । यहाँ त भएकै कानुन पनि कार्यान्वयन नभएको अधिकारकमी गेरा नेपाली बताउँचिन् । अन्तरजातीय विभेद गरेकै कारणले दलित मारिएका घटना प्रशस्त छन् ।

कानुन कार्यान्वयन गर्ने ठाउँमा दलित समुदायको पहुँच भएन । दलित, महिला तथा जुनुसुकै समुदायको घटनामा राजनीतीकरण हुन थालेका छन् । यदि कुनै घटना हुँदै अपराधी कुन पार्टीका हुन भनेर खोजी गरिन्छ । अपराधीलाई पार्टीले संरक्षण गर्ने क्रम बढिरहेको छ । यस्ता अन्यासले जातीय विभेदलाई अन्त्य गर्न कठिन हुँच । तर राज्यको इच्छाशक्ति भए असम्भव भने नहुने सरोकारवालहरू बताउँचन् ।

'जातीय विभेद अन्त्यका लागि कडा कानुन बन्नुपर्याप्त, कार्यान्वयन हुनुपर्याप्त, अपराधीको संरक्षण गरिनुभएन,

भएका छन् ।

त्यस्तै, आव २०७७/७८ मा ३१ वटा आव २०७८/७९ मा हालसम्म १५ उजुरी दर्ता भएकै केन्द्रीय प्रहरी कार्यालयको तथ्याकामा उल्लेख छ । छुवाछूतसम्बन्धी मुद्दा दैनिक रूपमा बढ्नुलाई 'हिजो दलित समुदाय सहन्थे, आज प्रतिकारमा उत्तिरुन्' भनेर बुझ्नुपर्ने बताउँचन्, राष्ट्रिय दलित आयोगका अध्यक्ष देवराज विश्वकर्मा । 'कानुनमा जातीय विभेद गर्न नपाइने स्पष्ट नियम भए पनि समाजमा यस्ता घटना भइराख्नु दुःखद हो,' उनले भने, 'जातीय विभेद न्यूनीकरण मात्र नभन्ने निमूल पार्न सम्बन्धित निकायले चेतना जगाउनु, कानुनबमोजिम कारबाही गर्नु आवश्यक छ ।' उनका अनुसार स्थानीय सरकारले जातीय विभेद हटाउन खासै उल्लेखनीय काम गरेको देखिएदैन ।

संघीय सरकारले त्यसबाटे त्रुपेको भए पनि स्थानीय सरकार, नेपाल प्रहरी, राष्ट्रिय दलित आयोगलागायत सम्बन्धित निकायलाई सही तरिकाले परिचालन गर्न नसकेको उनको बुझाइ छ । प्रहरीमा पुगेका उजुरी अदालतसम्म पुग्दैनन् । आठ वर्षमा ३४ मुद्दामा अदालतसम्म पुगेका छन् । जसमा १८५ मुद्दामा मात्र फैसला भएको छ । कानुनलाई कार्यान्वयन गर्न नसकेका कारण कोठा पाइनन् । त्यसका अधिवक्ता यमकुमारी ददेल बताउँचिन् । 'जातीय तथा अन्य छुवाछूत र भेदभाव (कसुर र सजाय) एनलाई संसोधन गर्नु आवश्यक छ,' उनले

अपराधीलाई अपराधीकै रूपमा लिएर कानुनी कारबाही गर्न राज्यले जोड दिनुपर्याप्त, अधिकारकमी नेपालीले भनिन् ।

सामान्य घटनालाई पनि जातका आधारमा हेरिने र साथ दिने कुसंस्कार बद्ध थालेको छ । यसले अझै जोखिम ल्याउने अनुमान उनी गर्छिन् । अहिले सबैत वर्गले परम्परागत मान्यतालाई आधार मानेर गल्ती हो भन्ने नसक्ने अवरथा छ । तर पनि सबैत नागरिक चुपचाप लागेकै कारण जातीय छुवाछूत न्यूनीकरण गर्न कठिन बदै गइरहेको मानिन्छ । त्यसको अन्त्य गर्न राज्य, पार्टी, निमूल पार्न सम्बन्धित निकायले चेतना जगाउनु, कानुनबमोजिम कारबाही गर्नु आवश्यक छ ।' उनका अनुसार स्थानीय सरकारले जातीय विभेद हटाउन खासै उल्लेखनीय काम गरेको देखिएदैन ।

समाजशास्त्री मध्यसूदन सुवेदी जातीय विभेद उन्मूलनका लागि राज्यले बनाएको नीतिनियम पहिलेको भन्दा अहिले प्रभावकारी रहेको ठान्छन् । 'कार्यान्वयन पक्ष कमजोर भएका कारण जातीय विभेद गर्ने व्यक्तिलाई समाजले त्यसी नकारात्मक दृष्टिकोणले हेर्दैन । जातीय विभेद गर्नेहरूले नै राज्य चलाइरहेका छन् । समाजमा सत्ता, पैसा भएका व्यक्तिले नै विभेद गरिरहेका छन्, उनी भन्नन् । सत्ता र पैसा हुनेकै बोली बिनेको बताउँदै न्याय सरकार, नेपाल प्रहरी, घरभित्रबाट, स्कूलका पाठ्यक्रमबाट, नयाँ पुस्तकाका सिकाइबाट समुदायका सबै एकुण भएर लागिएर जातीय विभेद र छुवाछूत प्रथा हट्टन समय लाग्दैन ।

कैलाली घोडाघोडी नगरपालिकाकी २१ वर्षीय दीपा नेपालीले राजधानीमा जातकै कारण कोठा पाइनन् । उनले कोठा नापाएपछि २०७६ फागुन १९ मा उनले महानगरीय प्रहरी वृत्त बालाजुमा निवदेन विएकी थिइन् । तीन दिनपछि फागुन

खेलकुद प्रधानमन्त्री थ्री नेसन्स कप : लाओसलाई हराउँदै नेपाल फाइनलनजिक

नेपाली राष्ट्रिय फुटबल टोलीले बुधबार प्रधानमन्त्री थ्री नेसन्स कप फुटबल प्रतियोगितामा आफ्ऊानुकूल नितिजा निकालेको छ । दशरथ रंगशालामा नेपालले १८७५ र्यान्या स्थानमा रहेको लाओसमाथि २-० को जित हात पान्यो । यद्यपि, नेपालको जित सहज भने थिएन । पहिलो र दोस्रो हाफमा अग्रता लिए पनि नेपालले गोलका लागि संघर्ष गरेको देखिन्थ्यो । नेपालको जितमा अनन्त तामाङ र नवयुग श्रेष्ठले एक-एक गोल गरेका थिए । जितसँगै तीन अंक जोडेको नेपाल फाइनलनजिक पुगेको छ ।

नेपालले मंगलबार फिफा डेको दिन भुटानसँग खेल्ने तालिका छ । नेपालले लाओसविरुद्ध दोस्रो जित निकालेको थियो । सन् २०२६ मा भएको सोलिडारिटी कपमा नेपालले लाओसलाई पेनाल्टी सुटाउतमा ३-० को जित निकालेको हो । नियमित राष्ट्रिय टोलीबाट प्रतिस्पर्धा गरेको धेरैजसो खेलाडी विदेश पलायन हुनु र नयाँ प्रशिक्षक भिसेन्जो अल्बर्टोको छोटो समयको तयारीका कारण नै नेपालले आफून्पन्दा फिफा वरीयतामा १२ र्यान्यासुनि रहेको लाओसमाथि जित निकालन भिहिनेत गर्नुपरेको थियो ।

प्रशिक्षक भिसेन्जोले लाओसविरुद्ध युवा खेलाडीलाई नै बढी प्राथमिकतामा राख्या मिडफिल्ड खासै चल्न सकेन । यद्यपि, उनले आफ्नो पहिलो प्रशिक्षणमै जित हात पार्न सफल भए । भिसेन्जोले मुख्य प्रशिक्षकका रूपमा पहिलो जित महत्वपूर्ण भएको बताए । 'मेरो यात्र

● नेपाल रेमिटबाट आएको पैसा रावा बैंकबाट पाइने

नेपाल रेमिट इन्टरनेसनल प्रालिं र राष्ट्रिय वाणिज्य बैंक लिमिटेडबीच रेमिट्यान्स बैंकिङ च्यानलमार्फत भुक्तानी गर्नेसम्बन्धी सम्झौता भएको छ। सम्झौतामा नेपाल रेमिटका प्रमुख कार्यकारी अधिकृत साथार खानाल र बैंकका प्रमुख कार्यकारी अधिकृत किरणकुमार श्रेष्ठले हस्ताक्षर गरेका हुन्।

सम्झौतामार्फत नेपाल रेमिटामार्फत विश्वका विभिन्न स्थानहरूबाट बैंकिङ च्यानलमार्फत पठाएको रकम देशका ७७ जिल्लामा नै सम्बन्धित व्यक्तिले बैंकको शाखा कार्यालयमार्फत सरल तरिकाबाट रकम प्राप्त गर्न सक्ने जनाइएको छ। राष्ट्रिय वाणिज्य बैंकसँगको सम्झौतासँगै नेपाल रेमिटले अब देशभर १२ हजारभन्दा बढी स्थानबाट आफ्नो सेवा जनतामार्फत प्रदान गर्न सक्ने भएको जनाइएको छ।

बैंकले देशभर दुई सय ६५ शाखा कार्यालय र ४६ एक्सटेन्सन काउन्टरमार्फत यो सेवा उपलब्ध गराउने उल्लेख छ। त्यस्तै, नेपाल रेमिट इन्टरनेसनल विगत ७० वर्षदेखि रेमिट्यान्सको क्षेत्रमा काम गर्दै आएको जनाइएको छ। विशेष गरी डिजिटल रेमिट्यान्सलाई प्राथमिकता दिएको र विश्वका धेरै देशबाट नेपालमा रहेका थुप्रै बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूबाट ग्राहकका खातामा रियल टाइम बैंक डिपोजिट सेवालाई प्रभावकारी रूपमा प्रदान गर्दै आएको नेपाल रेमिटले जनाइएको छ।

● नविल बैंकले निसान गाडी किन्न कर्जा दिने

नविल बैंकले नेपालका लागि आधिकारिक विक्रीता पायोनियर मोटो कर्प प्रालिं लिमिटेडले गर्दै आएको गाडीमा कर्जा दिने भएको छ। निसान गाडीमा लगानी गर्नेसम्बन्धी दुई संस्थाबीच भएको सम्झौतामा बैंकका कर्पोरेट हेड चाँदनी श्रेष्ठ र पायोनियर मोटो कर्पका सहमहाप्रबन्धक ज्ञानेन्द्रबहादुर चन्दले हस्ताक्षर गरेका हुन्।

सम्झौतामार्फत निसानका गाडी खरिद गर्न चाहने ग्राहकले नविल बैंकबाट सहजै कर्जा लिन सक्ने जनाइएको छ। निसानले उत्पादन गरेका गाडी खरिद गर्दा छिटो, छरितो र सहजताका साथ प्रतिस्पर्धी व्याजदरमा सवारीसाधन कर्जा उपलब्ध गराउने बैंकले जनाइएको छ।

यो सम्झौताले निसान गाडी खरिद गर्न चाहने ग्राहकलाई सुलभ र सहज वित्तीय सेवाहरू प्रदान गर्ने लक्ष्य राखेको उल्लेख छ। यो कर्जा योजना नविल बैंकका सबै अर्थात देशभर रहेका दुई सय ४८ वटै शाखाबाट उपलब्ध हुने जनाइएको छ। योजनामार्फत नियमानुसार विद्युतीय गाडीका लागि बेस रेटमा तीन दशमलव ५ प्रतिशतदेखि ५ प्रतिशतसम्म प्रिमियम जोडेर कर्जा प्रदान गर्ने बैंकले जनाइएको छ। कर्जा अवधि सात वर्षको हुने र २० प्रतिशत डाउन पेमेन्टमै गाडी लिन सकिने कम्पनीले जनाइएको छ। अहिले नविल बैंकका देशभर रहेका दुई सय ४८ शाखाबाट नै कर्जा सुविधा ग्राहकले लिन सक्नेछन्।

● प्युजो र सिटोन गाडी किन्नेलाई एभ्रेष्टले कर्जा दिने

प्युजो र सिटोन आधिकारिक विक्रेता सांगिला मोटोस्प्राइमेट लिमिटेडले बिक्री गर्दै आएको गाडीमा एभ्रेष्ट बैंकले कर्जा दिने भएको छ।

बैंक र सांगिला मोटोस्प्राइमेट भएको सम्झौतामार्फत नेपाली गाडी खरिद गर्दा छिटो, छरितो र सहजताका साथ प्रतिस्पर्धी व्याजदरमा सवारीसाधन कर्जा लिन सक्नेछन्।

सम्झौतापत्रमा बैंकको तर्फबाट उपमहाप्रबन्धक गोरव कुमार र सांगिला मोटोस्प्राइमेटको तर्फबाट सहायक महाप्रबन्धक किरण श्रेष्ठले हस्ताक्षर गरेका हुन्।

सम्झौतापछि प्युजो र सिटोनले उत्पादन गरेका गाडीमा खरिद गर्दा छिटो, छरितो र सहजताका साथ प्रतिस्पर्धी व्याजदरमा सवारीसाधन कर्जा उपलब्ध गराउने जारी विज्ञप्तिमा उल्लेख छ।

यो योजना सांगिला मोटोस्प्राइमेट लिमिटेडको आधिकारिक विक्रेता र एभ्रेष्ट बैंकका सबै शाखाहरूबाट नेपाल भरी लागू हुनेछ।

● बैंक, लघुवित्त र सहकारीको बृहत् समीक्षा बैठक गर्छौँ : प्रधानमन्त्री

प्रधानमन्त्री पुष्पकमल दाहाल 'प्रवण'ले बैंक, लघुवित्त र सहकारी संस्थामा देखिएका समस्या

बताएका छन्।

मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय सिंहदरबारमा आज आयोजित राष्ट्रिय सहकारी विकास बोर्डको बैठकलाई सम्बोधन गर्दै उनले वित्तीय संस्थाहरूको अनुगमन र नियमन आवश्यक रहेको बताए। उनले भने, 'कुनै समयमा लघुवित्तले निकै राम्रो काम गरेका थिए। मुख्यतः ग्रामीण बस्तीमा सहज र सरल कर्जा प्रवाह गरेको यिथो तर अहिले जनताले लघुवित्तप्रति कैर्यालयहरू उत्तापन गर्नुपर्ने छन्, सहकारीमा पनि समस्या देखिएका छन्, यिनीहरूको बृहत् समीक्षा गरी आगामी नीति तर्जुमा गर्न जरूरी छ।'

प्रधानमन्त्री दाहालले बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूको समीक्षा गरेको व्यवस्थित र वैज्ञानिक नीति तय गरिने तर्क गरे। प्रधानमन्त्री दाहालले केही दिनमा नै बैंक, वित्तीय संस्था र सहकारीहरूको बृहत् समीक्षा बैठक बोलाउने सोचेको बताए। समीक्षा गरेर यस क्षेत्रमा समस्या पहिचान र समाधान गर्ने बताए। बैठकमा प्रधानमन्त्रीले सहकारी क्षेत्रमा देखिएका समस्या समाधानका लागि सहकारी बोर्डले नियमित अनुगमन र सहजीकरण गर्नुपर्ने जोड दिए।

● आइएमई लाइफ इन्स्योरेन्सको छैटौँ वार्षिक साधारणसभा सम्पन्न

आइएमई लाइफ इन्स्योरेन्स कम्पनी लिमिटेडले विभिन्न प्रतिवेदन तथा प्रस्तावहरू पारित गर्दै छैटौँ वार्षिक साधारणसभा सम्पन्न गरेको छ। कम्पनीका सञ्चालक समिति अध्यक्ष डा. रामहरि अर्यालको सभापतित्वमा भएको साधारणसभाले आव ०७८/७९ को सञ्चालक समितिको प्रतिवेदनसहित वित्तीय विवरणहरू पारित गरेको हो।

साधारणसभाले लेखापरीक्षकको प्रतिवेदनसहितको आव ०७८/७९ को वासलात, नाफा-नोक्सान हिसाब, नगद प्रवाह विवरण र तत्सम्बन्धित अनुसूची तथा एनएफआरएस प्रणाली लागू गरी तयार गरिएको वित्तीय विवरणमात्रि छलफल गर्ने, संशोधित प्रबन्धपत्र तथा नियमावली अभिलेख गर्ने निकायबाट कुनै फेरबदलको निर्देशन प्राप्त भएमा सोहीअनुसार फेरबदल गर्न सञ्चालक समितिलाई अद्यतायारी दिएको जनाइएको छ।

त्यस्तै, सर्वसाधारणलाई छुट्याइएको सेयर जारी गर्ने कार्यको सम्बन्धमा नियमनकारी निकायहरूबाट प्राप्त निर्देशन कार्यान्वयन गर्न सञ्चालक समितिलाई अद्यतायारी दिने, कम्पनीको सञ्चालक समितिमा खत्तन्त्र सञ्चालक नियुक्तिसम्बन्धी प्रस्तावहरूउपर छलफल गरी सर्वसम्मतिबाट पारित भएको कम्पनीले जनाइएको छ।

सभामा सभापति डा. अर्यालले आव ०७९/८० को पुष्प मसान्तसम्मको अपरिष्कृत विवरणअनुसार विमा कोष २२ दशमलव ३१ प्रतिशतले वृद्धि भई पाँच अर्ब ४७ करोड ४४ लाख रुपैयाँ पुगेको जानकारी दिए। कम्पनिका अगाडि भएका बुनौतीबारे पनि सभापति डा. अर्यालले जानकारी दिएको थिए। सर्वसाधारणका निमित्त सेयर जारी गर्न भइरहेको आन्तरिक तयारी पनि अन्तिम अवस्थामा रहेको जानकारी दिए। डा. अर्यालले जीवन विमा कम्पनीहरूका अब्जल कम्पनीका रूपमा लक्ष्यपात्र गर्ने प्रतिबद्धता व्यक्त गरेको थिए।

कम्पनीका प्रमुख कार्यकारी अधिकृत कवि फुँयालले कम्पनीको प्रभावकारी आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली, सुशासन, मानव संसाधनको विकास एवं ग्राहक सेवाप्रति निरन्तर प्रतिबद्ध रहने जानकारी गराएका थिए।

● अर्थतन्त्रलाई चलायमान बनाउन एकल अंकको व्याजदर : चेम्बर अध्यक्ष मल्ल

नेपाल चेम्बर अफ कमर्सका अध्यक्ष राजेन्द्र मल्लले अर्थतन्त्रलाई चलायमान बनाउन एकल अंकको व्याजदर आवश्यक रहेको बताएका छन्। हाल कायम उच्च व्याजदरले उद्योग-व्यवसाय एवं लगानी प्रभावित भएको भन्नै उनले एकल अंकको व्याजदर कायम गर्नुपर्ने बताएका हुन्।

तुलसीपुर चेम्बर अफ कमर्सको दोस्रो साधारणसभालाई शनिबार सम्बोधन गर्दै अध्यक्ष मल्लले अर्थतन्त्रलाई चलायमान बनाउन पनि एकल अंकको व्याजदर आवश्यक रहेकोमा जोड दिए। अर्थतन्त्रको वर्तमान अवस्थालाई सुधार गर्न सरकार-निजी क्षेत्र मिलेर हातेमालो गर्नुपर्ने अध्यक्ष मल्लले बताए। 'अर्थतन्त्रको आन्तरिक पाटो अहिले पनि जोखिमकै अवस्थामा छ, रोजगारी सिर्जना हुन सकेको छैन। उत्पादन हुन नसकदा कृषिजन्य

कपोरेट

वस्तुहरूसमेत आयात गर्नुपर्ने अवस्था आउनु विडम्बन भएको छ, उनले भने, 'व्याजदर एकल अंकमा आउन सक्ने अर्थतन्त्र पुनः चलायमान हुन्छ।'

आर्थिक स्थायित्व र व्यावसायिक वातावरण निर्माणका लागि व्याजदरमा लकअप प्रणाली लागू गर्नुपर्ने अध्यक्ष मल्लको भनाइ थिए। 'व्याजदर अस्थिर हुँदा ऋणीहरूको मर्कमा परेका छन्, लगानीको वातावरण सिर्जना हुन सकेको छैन, उनले भने, 'उद्योग-व्यवसाय सञ्चालन, घरजग्गा, कृषिलगायत विभिन्न प्रयोजनमा ऋण लिने प्रक्रियामा सुरुवाती चरणमै निश्चित व्याजदर कायम गर्ने र पछि फेरबदल नहुने हो भने वित्तीय क्षेत्रमा अस्थिरता आउँदैन।'

अस्थिरताको...

मार भने जनतामा पर्ने गरेको छ ।

राजनीतिक अस्थिरताको प्रमुख कारण भनेको व्यक्तिको टकराव पनि हो । पुष्कमल दाहालाई प्रधानमन्त्री नमै नहुने कांग्रेसले दिँदै नदिने भएपछि उनी प्रधानमन्त्री बन्नैका लागि

एमालेको शरणमा पुगे । प्रधानमन्त्री बनेपछि एमालेसँगको गठबन्धन तोडेर कांग्रेसकै कित्तामा उभएर प्रधानमन्त्रीमा टिकिरहेका छन् ।

राजनीतिमा इमान जमान भन्ने शब्द नै नभएकाले गर्दा र व्यक्तिगत स्वार्थका लागि गठबन्धन गर्ने र भक्ताउने खेलले गर्दा मुलुक अस्थिरतातर्फ उन्मुख भईरहेको छ । मुलुकको

आर्थिक अवस्था कमजोर बन्दै गएको भएपनि सत्ता गठबन्धन भने कसरी सत्तामा टिकिरहेन भन्ने मै लागि परेको हुनाले र आफूहरूलाई बैकल्पिक शक्ति भन्ने दलहरू समेत सत्ता गठबन्धन कै खेलमा रमाउन थालेका हुनाले उनीहरू पनि बैकल्पिक शक्ति बन्न सक्ने सम्भावना न्यून रहेको छ ।

वकिल...

मुद्दा नचलाउनुर्ने निर्णय गरेको छ ।

नेपाली कानुनले दोहोरो नागरिकता लिन रोक लगाएको छ । गैर आवासीय नेपालीले पनि विदेशी नागरिकता त्यागेर त्यसको निस्सा सम्बन्धित जिल्ला प्रशासन कार्यालयले पेश गरेपछि मात्र पुन नेपाली नागरिकता कायम हुने व्यवस्था गरेको छ । तर ठीक त्यसको उल्लो प्रहरी र सरकारी वकिल कार्यालयले भने विदेशी नागरिकता प्राप्त गरेपनि गैरआवासीय नेपाली मात्र हुने अनोटो व्याख्या गरेका मुद्दा चलाउनु नपर्ने निर्णय गरेका छन् । जिल्ला सरकारी वकिल कार्यालयको निर्णय सदर गर्ने नगर्ने अधिकार उच्च सरकारी वकिल कार्यालयमा हुन्छ । उच्चले पनि सदर गरेर त्यो निर्णय महान्यायिकतामा

पुगेको थिए । महान्यायिकताको कार्यालयले मुद्दा चलाउने नचलाउने निर्णय गर्नुपर्ने हुन्छ । जिल्लाकै निर्णय महान्यायिकता कार्यालयले सदर गरेमा लमिछाने विरुद्धको मुद्दा चल्दैन । तर उक्त निर्णयको विरुद्धमा कसेले सर्वोच्च अदालतमा रिट निवेदन गरेमा सबौच्चले सुनुवाई गरी फेरी अनुसन्धान गर्न आदेश दिन सक्छ । महान्यायिकताले जिल्ला र उच्चको निर्णयलाई नै सदर गरेर लमिछानेविरुद्ध मुद्दा नचल्ने निर्णय समेत गरिसकेका छन् ।

नेपाल नागरिकता ऐनका २०६३ को दफा १० को १ मा कुनै नेपालीले विदेशी नागरिकता लिएमा नेपालको नागरिकता कायम नरहने व्यवस्था गरेको छ । नेपालको कुनै नागरिकले विदेशी नागरिकता लिएमा निजको नागरिकता कायम रहने छैन भनिएको छ । प्रहरी र सरकारी वकिल कार्यालय काउमाडौले

गरेको निर्णयमा राहदानी लिएको तर दुरुपयोग नगरेको भन्ने निर्णय नै विरोधाभाष्यरूप रहेको छ । कर्तृत मान्छे मार्ने उद्देश्यले गएको तर मार्ने नमारि फार्किएको भएपनि उसलाई ज्यान मार्ने उद्योगमा लागेको भनेर सजाए हुने व्यवस्था रहेकोमा राहदानी लिएपनि दुरुपयोग नगरेको भन्दै मुद्दा चलाउनु नपर्ने निर्णय गर्नु पक्कै पनि राजनीतिक हस्तक्षेप रहेको प्रट्ट हुन्छ । स्वयम् प्रधानमन्त्री दाहालले नै कानुन तथा न्याय मन्त्रालय सहालेका हुनाले उनेले न्यायको बर्खिलाप गरेको प्रट्ट भएन र ?

प्रधानमन्त्री दाहालले भन्ने गरेको विधि, विधान र कानुनी राज्य यति बेल कुन दुलोमा पुग्यो त ? चोर्न गएको व्यक्तिले नचोरी फार्किएको अवस्थामा त्यो व्यक्तिमाथि मुद्दा त्यही सरकारी वकिल कार्यालयले किन चलाउँदै आएको छ त ?

संसदमा उक्त विधेयक पेश हुँदै गर्दा द्वन्द्वपिडित, सुरक्षाकर्मी र तिनका परिवारले माझ्तीघरमा विरोध प्रदर्शन गरिरहेका थिए । विधेयकमा सुरक्षाकर्मीबाट भएका सबै घटनालाई मानवअधिकारको गम्भीर उल्लंघन र विदेशीबाट भएका घटनालाई सामान्य उल्लंघन भन्न मिल्ने गरी विधेयक त्याइएको हुनाले सो विधेयकमा चौतर्फी विरोध भएको छ । गम्भीर मानवअधिकार उल्लंघनमा संलग्न भएकालाई दोषी करार गर्न र समान्य उल्लंघन भएकालाई आम माफी

दिन सक्ने गरी विधेयकमा उल्लेख गरिएको हुनाले विदेशीहरूलाई कौनै कारबाही नहुने तर सुरक्षाकर्मीहरूलाई भने कारबाही हुन सक्ने भएकाले गर्दा सो विधेयकमा विरोध भईरहेको भएपनि बहुमतको आडमा दाहाल सरकारले फास्ट ट्रयाक बाटै विधेयक पारित गराउने सम्भावना रहेको छ । यो विधेयक जस्ताको तस्तै पारित गरिएको कसेलाई उन्नुक्ति दिने र कसेलाई कारबाही गरिने गरी विधेयक पारित जस्ताको तस्तै गरिनु उपर्युक्त हुन सक्नैन ।

कसेलाई...

समितिहरू गठन नै नभएकाले गर्दा त्यसको फाइदा उठाउँदै सरकारले बहुमतको बलमा प्रतिनिधिसभावाट पारित गरि सो विधेयकलाई राष्ट्रिय सभामा पठाउने सरकारको तयारी रहेको छ । दुवै सदनबाट पारित भएपश्चात राष्ट्रपतिबाट प्रमाणिकरण भएपछि विधेयक

हादिक समवेदना

जन्म
२०३२/१०/८

स्व. महेन्द्रप्रसाद चुडाल

स्वर्गरोहण
२०७९/१२/७

मेरो नाती खगेन्द्रप्रसाद चुडाल, प्रेमा चुडालको छोरा इ. महेन्द्रप्रसाद चुडालको यहि चैत्र ७ गते ४७ वर्षको उमेरमा असमायिक निधन भएकाले दिवंगत आत्माको चीर शान्तिको कामना गर्दै बैकुण्ठबास होस् भनि भगवान् सँग प्रार्थना गर्दछौं ।

हजुरबुवा
कृष्ण प्रसाद चुडाल

काका/कार्कीहरू

देवेन्द्र चुडाल/दुर्गा चुडाल
अविन्द्र चुडाल/रिमला चुडाल
देवी चुडाल/सुजाता चुडाल
टिका चुडाल

एवं समस्त चुडाल परिवार

भाईहरू

रोमेन्द्र चुडाल
तिपेन्द्र चुडाल
संरकार चुडाल

मलमा अनुदान घटाउने निर्णय फिर्ता

रासायनिक मलमा किसानलाई दिँदै आएको अनुदान कटौती गर्ने निर्णयबाट सरकार पछि हटेको छ । सोमबार बसेको मन्त्रिपरिषद् को बैठकले मलमा अनुदान घटौतीलाई स्थगित गरेको हो । २९ फार्मानमा कृषि तथा पशुपति विकास मन्त्रालयले अर्थ मन्त्रालयको निर्देशनमा अनुदान रकम कटौती गरेको थियो । रासायनिक मलमा ८० प्रतिशत अनुदान उपलब्ध गराउँदा आर्थिक अवस्थामा लागेको भनेर सजाए हुने व्यवस्था रहेकोमा राहदानी लिएपनि दुरुपयोग नगरेको भन्दै मुद्दा चलाउनु नपर्ने निर्णय गर्नु पक्कै पनि राजनीतिक हस्तक्षेप रहेको प्रट्ट हुन्छ ।

मल अनुदान कटौती गरेको थियो । सोहीअनुसार कृषि मन्त्रालयले पहिलो चरणमा ८० प्रतिशतको मल अनुदानलाई ५९ दशमलव ०४ प्रतिशतमा भारेको थियो ।

कृषि मन्त्रालयका अनुसार चालू आर्थिक वर्षको बजेट र थप १६ अर्ब रुपैयाँ र पोटास ३१ रुपैयाँमा पाउनेछन् । अनुदान घटाउँदा युरिया प्रतिकेजी ४४ रुपैयाँ, डिएपी ४३ रुपैयाँ र पोटास ३१ रुपैयाँमा पाउनेछन् ।

कृषि मन्त्रालयका अनुसार चालू आर्थिक वर्षको बजेट र थप १६ अर्ब रुपैयाँ र पोटास ३१ रुपैयाँमा पाउनेछन् ।

मलमा किसानका विभिन्न उपचारलाई आएका थिए । आन्दोलनसमेत घोषणा गरेका किसान संगठनसहित राजनीतिक दलहरूले पनि विरोध गरिएपछि सरकार पछि हटेको हो । मन्त्रिपरिषद्

नेताहरू प्रति नै जनताले आशंका जन्माउन थालेका छन् ।

मुलुकको विकास र जनताको सेवालाई पन्थायर पार्टीगत र व्यक्तिगत स्वार्थमा लागेर मुलुक सञ्चालन गर्न खोजिएको खण्डमा उन्नीहरू व्यक्तिगत स्वार्थ, सत्ता गठबन्धन गर्ने र गिराउने कार्यमै सिमित भएकाले जनता भन्न बाध्य भएका छन् सत्ताको नेतृत्वमा जो पुगेपनि जनतालाई भने जुन जोगी आएपनि कानै विरेको सरह भएको छ ।

रेशम...

चन । माओवादी जनयुद्धकालमा जे गरे पनि हुन्छ भन्ने थियो, अहिले तेश्रो पल्ट प्रधानमन्त्री

भ्यागुताको...

गठबन्धनले हाल एमालेलाई एकल्याउन सफल हुनेछ । तर मन्त्री बन्न नपाएका आकांक्षीहरू

सलबलाउन धेरै दिन कुर्नुपर्ने छैन । सम्भवतः यी आँकलन गरेर एमाले अध्यक्ष ओलीले भनेका होलान् वैशाखभित्र यो गठबन्धन भाँडिनेछ भनेर ।

संसदमा...

याताना दिँदै मुद्दा चलाइने भएको छ । मुद्दा चलाउन पक्काउ परेका स्वतन्त्र युवाहरूलाई स्थानीय प्रशासनमा लिएको छ ।

संविधानले वाक तथा प्रकाशन स्वतन्त